

Taxa postală
plătite în num.
No. 224.716 929.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal:
No. 97-77
Budapest

da Baron L. Pop (v)
Telefon: 9-77.
Havonta 11.
évre 600.
földre
felé

mar. Hír-
detések a
szerint. Az „UJ
KELET” az erdélyi és bánági
zsidóság egyetlen napilapja. Cik-
keink utánnnyomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Bérmertelen
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok
megőrzését nem vállaljuk. Fo-
szerkesztő dr. Marton Ernő, Fele-
lős szerkesztő Jámor Ferenc,
Bukaresti szerkesztő: Hátszegi
Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 21

Ara 5 lej

Szombat, 1932 aug. 27.

5692. ÉV
AB 25.

XV. ÉVF.
195. SZÁM

Ellenőrzött vagyonok — ellenőrizetlen panamák

A kérdés az: meg lehet-e javítani egy törvénnyel egy ország közéleti erkölceit? A válasz kézenfekvő: nem.

Eppen ezért nem tudunk hinni a köz-tisztviselők vagyonának ellenőrzéséről szóló törvény hatáosságában.

Nem tudunk hinni még akkor sem, ha a törvény megszövegezése minden kibúvót elzárna a máról-holnapra lett milliomo-sok, a baksisért dolgozó tisztviselők megbüntetésé elöl.

A vagyonok ellenőrzését csak akkor lehetne valamennyire eredményesen végez-ni, ha hivatalból történe és kivétel nél-kül mindenkiel szemben. A törvény ereje ehelyett feljelentéseket kér, feljelen-tőket és konkrét vádakot. Ha a feljelentő nem tud bizonyítani, börtönbe kerül és kárterítést fizet.

Lehet-e hinni ezek után az ellenőrzés eredményességében? Hiszen száz mód van annak bizonyítására, hogy valaki be-születés munkával szerezte vagyonát.

Mi tévő legyen például a bíróság X volt miniszterrel szemben, aki a rendelke-zési alaphól emelt ki milliókat — tehát olyan pénzt sajátított el, amellyel nem tartozik elszámolni?

Ki fogja ilyen körülmények között a feljelentés konzekvenciáit vállalni?

Nem, egy blöffért igazán nem érdemes a törvények feleslegesen nagy számát sza-porítani.

Az amerikai antiszemitizmus

Nem hiába mondja Hitler, hogy ő ex-portálja az antiszemitizmust Ameriká-ba is.

Ugyanis kevesen tudják, hogy a szabad Amerikában is lábra kapott a numerusz klanusz. A Columbia-egyetemen például legutóbb Louis Lipsky, az ismert amerikai cionista vezér fiát utasították el az egyetemre való felvételnél, azzal az indo-kolással, hogy: „betelt a létszám”. És arról is kevesen tudnak, hogy sok zsidó diák tanulmányainak folytatására Ang-liába menekül az amerikai egyetemek antiszemitizmusa elöl. Mindehhez pedig azt is illik tudni, hogy ezekben az esetek-ben „zsidó milliókon épült egyetemek” antiszemitizmusáról vagyon szó.

Egy ilyen amerikai egyetemen történt meg a minap a következő érdekes his-tória:

Egy zsidó diák jelentkezett a rektor elöl. És a derék rektornek ez volt az első kérdése:

— Szülei Oroszországból jöttek?

— Nem — volt a diák válasza.

— És felvették a kollégiumba. Másnap az-tán újra maga elé citálta a zsidó diákot a rektor. És rákiáltott:

— Hogy merészeli ön azt mondani, hogy szülei nem Oroszországból jöttek?

— Ön téved, rektor ur — válaszolt a zsidó fiu —, az én szüleim nem jöttek Oroszországból. Ma is ott élnek...

Ez a kritérium azonban nemcsak az egyetemen, hanem sokkal lejjebb, a rend-őri hatóságoknál sem esik enyhébb el-bírálásban. Sőt...

Világháború ugyanis készülöben van. Készül a világháború és ezt legpontosab-ban meg lehetett állapítani a — leszere-lési konferenciákon. A leszerelés irányá-ban nem történik tudvalevőleg semmi, an-nál inkább leleplezik magukat az urak egy-egy beszédükkel, egy-egy közbeszólá-sukkal. A dolog egészen dialektikus: a le-szerelésben benne van annak az ellen-tétje, a fölszerelés. Tézis és antitézis ad-ják a szintézist, ezuttal a háborút. Össze-jöttek Genfben a leszerelés ürve alatt és ugyanott a kullisszák mögött katonai szó-vetségeket kötöttek. Nappal nagy nyilt-színi világbéke-dumák, éjjel összeesküvé-sék a népek bőrére, egzisztenciájára, a megcsontított lábra és kézre, a mankóra, a koldulási engedélyre. Ennek a kornak azonban van lelkiismerete és ez megszö-velt Bernard Shawban, Romain Rolland-ban, Henri Barbusseban, Maxim Gorkij-ban, Einsteinban, Thomas Mannban, akik Genfben akartak összehozni egy háboru-ellenes konferenciát.

Genf ugyan egy szabad ország városa,

Elkészült a konverziós törvényjavaslat végleges szövege

A törvényjavaslatot bemutatják a királynak és napokon belül a parlament elé terjesztik

Milyen kategóriákat zártak ki a konverzióból

Bucuresti-Bukarest, aug. 26. A nemzeti parasztpárt elnöki tanácsa tegnap éjjel 2 óráig folytatta és befejezte a konverziós törvényjavaslat megvitatá-sát és véglegesen megszövegezte a ja-vaslatot. Ma a minisztertanács tárgyal-ja újból a javaslatot, ez azonban már csak formai dolog, tekintettel arra, hogy az elnöki tanács is a miniszterek-ből áll.

A végleges javaslat a következő alap-elveken épült fel:

1. Csak azon adósok vehetik igénybe a konverziót, akiknek főfoglalkozásuk a mezőgazdaság. A törvény nem defi-niálja a mezőgazdaság fogalmát és ennek megállapítását a bíróság döntésére bizza.
  2. Legfeljebb négy millió lejig ter-jedő mezőgazdasági tartozás eshetik jogszerűnti konverzió alá. Azok a mező-gazdák, akiknek tartozása ennél na-gyobb, közvetlenül kell, hogy megegyez-zenek hitelezőikkel.
  3. Szántóföldnél hektáronként mini-málisan 20 ezer, ültetvényeknél minimá-lisan 30 ezer lej tartozás jogosít fel a konverzió kérésére.
- A Mironescu-féle javaslatból a követ-kező alapelvek megtartását határoz-ták el.
- a) A konverziót nem élvezhetik azok az igazgatók, vagy felügyelő bizottsági tagok, akik attól a banktól vettek fel kölcsönt, amelyet vezetnek.
  - b) Nem élvezhetik azok az adósok sem, akiknek adósságai valamilyen más formában már szanalást nyertek.
  - c) Nem élvezhetik olyan adósok sem,

akiknek más természetű vagyonuk meg-haladja a mezőgazdasági adósságokat.

A konverziós javaslat ma a legfőbb törvényellenőrző tanács elé kerül, majd a pénzügyminiszter bemutatja az ural-kodónak is előzetes szentesítés végett.

A pénzügyminiszter egyébként való-színűleg holnap nyújtja be a parlament hez az adók leszállításáról és a költség-vetés módosításáról szóló javaslatait. Előbbi a mezőgazdasági adót 25 százalékkal, a házadót 10 százalékkal redu-kálja, utóbbi a kiadásokat csökkenti és ezzel a várható deficitet kívánja mér-sékelni.

Miután mindeme javaslatok előrelát-hatóan hosszabb vitát fognak eredmé-nyezni, a Dimineata valószínűnek tartja hogy a parlamenti ülészek szeptember 8—10-ig is el fog tartani. Annyi máris bizonyos, hogy a felirati vita sem és vé-get ennek a hétnek a folyamán, mert még 22-en vannak feliratkozva.

Vaida miniszterelnök tegnap audien-cián volt a királynál, aki ebédre is ven-dégül látta. A miniszterelnök jelentést tett az uralkodónak a konverziós tör-vényjavaslatról és általában a helyzet-ről.

A szovjet elzalogosította platinakészle-tét, mert nem volt rá vevő. Londonból jelenik: Az Egyesült Államok importör-jei az év első felében csak negyed részét vitték be Amerikába az elmúlt évben im-portált platinamennyiségnek. Emiatt a szovjet, a legnagyobb platinatermelő or-szág kénytelen volt nagymennyiségű pla-tinát elzalogosítani Amerikában, miután árujára más földrészen sem akadt vevő. A platina világpiaci ára erősen vissza-eset s további hanyatlás is várható a még mindig növekvő kínálat miatt.

Ki az ur Hollandiában?

Megirtuk, hogy konferencia készül Amszterdamban a világháború ellen és a világbéke mellett.

Világháború ugyanis készülöben van. Készül a világháború és ezt legpontosab-ban meg lehetett állapítani a — leszere-lési konferenciákon. A leszerelés irányá-ban nem történik tudvalevőleg semmi, an-nál inkább leleplezik magukat az urak egy-egy beszédükkel, egy-egy közbeszólá-sukkal. A dolog egészen dialektikus: a le-szerelésben benne van annak az ellen-tétje, a fölszerelés. Tézis és antitézis ad-ják a szintézist, ezuttal a háborút. Össze-jöttek Genfben a leszerelés ürve alatt és ugyanott a kullisszák mögött katonai szó-vetségeket kötöttek. Nappal nagy nyilt-színi világbéke-dumák, éjjel összeesküvé-sék a népek bőrére, egzisztenciájára, a megcsontított lábra és kézre, a mankóra, a koldulási engedélyre. Ennek a kornak azonban van lelkiismerete és ez megszö-velt Bernard Shawban, Romain Rolland-ban, Henri Barbusseban, Maxim Gorkij-ban, Einsteinban, Thomas Mannban, akik Genfben akartak összehozni egy háboru-ellenes konferenciát.

Genf ugyan egy szabad ország városa,

de az urak ott mégis csak az európai im-perialisták, tehát nem lehetett Genfben a békeért gyülekezni. Sőt néhány ország-ban börtönfalak mögé ültették azokat, akik nem a törzsasztaluknál, hanem új-szágban vagy gyűlésen tiltakoztak a ké-szülő világmészárlás ellen.

Am a természet tiltakozását nem lehet elnémitani lecsukatásokkal. Így az intel-lectuelek híres csoportja Amszterdamot választotta a konferencia székhelyéül. Hollandia kormánya pedig lojálisan meg is engedte a háboruellenes gyülekezetet.

De volt egy kikötése: Maxim Gorkij nem jöhét!

Maxim Gorkij egy időben száműzetés-ben élt, mert nyíltan szemébe mondotta a szovjet urainak, hogy amit politikai ellen-feleivel cselekszik, az méltatlan a szocia-lizmushoz, méltatlan a proletárforradalomhoz. Azóta Oroszországban enyhültek a dolgok és Gorkij visszatért hazájába. Most hasonló sors éri őt szélesebb hazá-jában: a kulturvilágban. Ha Amszterdam-ba jönne, bizonyára lenne mit hallaniok a civilizációjukra olyan büszke nagy-hatalmagnak!

Igy tehát Maxim Gorkijt vissza-szám-úzik szűkebb otthonába.

VILÁG TÖKRÉ

Kölcsönök, konverzió, adósok és hitelezők

I.

Ismét nagy az öröm, mert sikerült kölcsönt szerezniünk, a „mai kedvezőtlen pénzügyviszonyok között.” Hogy milyen kedvezőtlen a pénzügyi helyzet, azt bizonyítja az is, hogy a hitelező államokban állandóan szállítják le a kamatlábat, amely évtizedek óta elérte legmélyebb pontját és súlyos milliárdok fekszenek kamatozatlanul. De kedvezőtlen a helyzet az adósokra nézve, mert kevés a bizalom és kevés a garancia. De elvégre minden államnak van még valami lekötetlen vagy elzalogosítatlan kincse (vasut, telefon, erdőség, bányá, petróleummező, monopoli-cikk stb.), ahová egy-egy kölcsönt még be lehet dugni és így „sikereket” elérni. De már jaj annak az államnak, amelynek nincs annyi spontán garanciája, hogy speciális garanciákra van szüksége. Az ilyen „sikerek” nagyon kétések. De minden hitelező joggal bizalmatlan az ál-landó kölcsönkérővel szemben. Mert ugy-a magán, mint a köz-kölcsönöknek három okuk van:

1. Olyan beruházás, amely csak hosz-szabb idő alatt — esetleg egy generáció alatt — amortizálódik.
2. Ha a kiadás több mint a bevétel, amely egyértelmű a pazarlással.
3. Ha a bevétel nem elégséges a lét-minimumhoz, amely esetben a kölcsön-kérés egyértelmű a koldulással; mert olyan, aki nem tudja megkeresni a min-dennapát, csak szanalából kaphat kölcsönt. Vannak még kivétel esetek, mint például a magán emberről valamely sze-rencsétlenség, az államoknál a háború, amikor adósságra keverednek. Azonban mindezeket ki kell heverni; a krónikus kölcsönzés már komolyabb baj. Ha a hi-telező államokat jobban megszemléljük, rájövünk, hogy azok népe szerény, takarékos, politikailag józan, államformájuk szilárd és tartós; gazdasági életük elő-relátó és szolid alapokra van fektetve. Tőkéiket hosszú és kitartó munkával sze-rezték. Nem a föld, amelyen laknak, játssza a főszerepet, hanem a nép, amely megdolgozza. Svájc a maga hegyei-ből tud pénzt szerezni, Svédország a ma-ga fjordjaiból, öbleiből, tengeréből, Hol-landia a csuszós tengerpartjából; az U. S. A. meggazdagodott, míg Mexikó és a délamerikai államok ugyanazon a konti-nensen koldusok maradtak. A cári Orosz-ország örökké hiteleket vett igénybe és belőlük semmit sem épített, míg a mai Oroszország hitelek nélkül nagyszabásu beruházásokat eszközöl.

Vegyük sorra azokat az okokat, ame-lyek a mi állami eladósodásunkhoz ve-zettek.

Háborút veszítettünk ugyan, de abból győztesen kerültünk ki és a hadiszámlá-ból többet kaptunk, mint amennyit fizet-tünk. Itt tehát minusz nem volt. Nagy-szabásu beruházásokat nem eszközöltünk, mert utjaink nincsenek, állami épületeink alig vannak, a vasut nem épített olyan sokat, hogy azt ne végezhetjük volna el egyedül; nagy vízműveket, villamos cen-trálákat és egyéb hasonló beruházásoka-t nem eszközöltünk. Tehát semmi olyan nagyobb kiadás nem terhelte meg a lelkiismeretünket, amiért okvetlen idegen segítségre szorultunk volna.

Marad a másik két ok. A szorgalmas és takarékos házigazga időnként megcsi-nálja a maga egyenlegét, hogy vajon a bevétel fedezi a kiadásait. És ha nem úgy találja, akkor igyekszik vagy többet keresni vagy kevesebbet költeni. A több-kereset jelent több munkát, tehát na-gyobb szorgalmat. Tettünk-e mi valamit ebben az irányban? Semmit. Románia egy kimondottan agrárállam. De agrár-termelésünk teljesen az időjárás szeszé-lyeinek van kitéve. Pedig tudjuk, hogy a racionális termelés dacol még az időjá-rással is. De a pár centiméterre felszán-tott föld felmondja a szolgálatot, akkor is, ha sok az eső és akkor is, ha kevés. Csak akkor terem, ha a jó Isten okvetlen

jó időjárás ad. Gyümölcsöket megeszi a fereg, zöltséget csak a bolgár termel. A műtrágya luxuscik. Pedig vannak drága mezőgazdasági kamaráink, de ezek csak a fizetésekért vannak, viszont az agronomusaink jó bürokráták, de rossz gazdászok és ezért földműveléseink özönvízelőtti eszközökkel dolgoznak és tehe-neink csak akkor adnak tejet, ha akarnak, föltéve, ha a szomszéd meg nem babo-názta őket. Az állatállomány főleg a ré-diabélyegeket kedveért van, no meg az ál-latorvosokért. A parasztek ugyan kaptak földet, de a bankok siettek a nyakukra mászni, no meg az ügyvédek. Ennyit tet-tünk 12 év alatt a mezőgazdaságért, da-cára annak, hogy kiabálunk: mindent a földműveseknek. Ugyanakkor a külföld haladottabb államai mindent elkövetnek mezőgazdaságuk fellendítésére és 3-4-szer annyit termelnek hektáronként, mint mi. De hogy a szorgalomban tovább men-jünk, teremtetünk egy hazai ipart is, amely ugyan a belföldi szükségletet csak elenyésző százalékban elégíti ki, de vi-szont alkalmat szolgáltatott arra, hogy 100-200 százalékkal megdrágítsa az iparcikkek árát, nem annyira a hazai ipar védelmére, hanem inkább a hazai iparosok védelmére. Mert az ilyen agyon-támogatás felesleges. Az iparcikkek ezen drágulása ismét nyomta a mezőgazdasá-got, amely exportra dolgozván világpári-tásos áraival nem bírta a világpáritáson felüli ipari árakat. Természetes, hogy ilyen szorgalom és ilyen gazdálkodás mellett a bevételek nem voltak olyanok, hogy egy nivós életstandardot biztosí-tottak volna az egyesnek és az államnak egyaránt. De ez még nem lett volna baj, ha időnként egy kis számadás eszközöl-tünk volna. De ez nem történt meg. A kiadások rovata nagyobb volt, mint a bevételek, de ezt nem vette észre senki, mert az állam adós maradt a vasutnak, a vasut a szállítóknak, a szállító az al-kalmazottainak és így tovább és a verklí-ment — egyideig. Amikor sürgős szük-sége mutatkozott a kölcsönnek, minden egyensúlyozatlan gazdálkodás mentőesz-közének. De a számadások ismét csak ad-dig tartottak, amíg a pénz megérkezett, azután a többletkiadás tovább folyt. Nem mondhatni, hogy olyan örült pazar-lás folyt. Csak 20-30 százalékkal több tisztviselő, csak pár ezerrel több autó, csak pár tizzel több külföldi misszió csak pár 100-al több panama. Sok-sok stipen-dium, katedra. Egyenként véve nem sok, de összegezve óriási. És mindezt kibír-tuk volna, ha a bevétel oldalán éppen olyan serény munka folyik, mint a ki-adás oldalán. De éppen ez nem történt meg és azért a következmény először ki-bírhatatlan belső adósság (fizetések, nyugdíj, szállítók) és azután külföldi kölcsön. Pedig minden külföldi kölcsön újabb szegénységet jelent, mert a köl-csönöket, sajnos, csak kamatok ellené-ben adják, sőt még vissza is kell fizetni. De ha valaki eddig sem bírta önmagát fenntartani, honnan fizessen most még több adósságot és még több kamatot? Ez azt jelenti, hogy még több búzát és pet-róleumot kell kiszállítani, anélkül, hogy pénz jönné be az országba vagy áru. Szí-vesen üdvözölne mindenki egy kölcsönt, amely gyümölcsötvető beruházásra volna felhasználva, mint például az utépitő kölcsön, de a vegetálási kölcsönök olya-nok, mint a haldoklónak adott injek-ciók. Gondolunk kell már egyszer arra, hogy a kölcsönöktől megszabaduljunk, sőt fokozzuk annyira a bevételi oldalt és szorítsuk le annyira a kiadási oldalt, hogy a pluszból mi adhassuk a kölcsö-nöket. Mert mint a koldus közmondás tartja: jobb adni, mint kérni; ez a köl-csönökre is áll — még a mai rosszhisze-mű adósok mellett is.

II.

Hogy a rosszhiszemű adósok mellett maradjunk, rá kell térjünk a konverzióra. Minden adós haragszik a hitelezőre, ez természetes és emberileg érthető vonás. A kölcsön könnyen szerzett pénz. Addig nem kellett érte dolgozni, amíg megkap-ta, csak amikor vissza kell fizetni. Azért könnyen is költjük el (többnyire, tisztelt a kivételnek). De amikor kama-tostól vissza kell fizetni, annál keserve-sebb. Azért haragszunk. De hiába harag-szom az olyan hitelezőre, akit el nem ér-hetek. Ez meddő és felesleges izgalom. Inkább rácsapok arra, akit közelebb érek. Ha a külföldi hitelezővel nem tudok el-bánni, legalább a belföldit ütöm — ez a konverzió. De minden erőszakos cseleke-det előbb-utóbb megbosszulja magát. Így történt ezzel is. És ez a világrengető óriásnak indult csecsemő veleszületett gyengeségben meghalt, mielőtt legalább

Tanulja meg a helyes napfürdőzést

Ez azt jelenti, hogy testét — mielőtt kiteszi a napsugarak hatásának —

NIVEA-CREME
vagy NIVEA-OLAJ-jal

kell bedörzsölnie. Mindkettő — mint egyedüli a maga nemében — eucericit tartalmaz, ezt a páratlan és összetételében a természetes bőrszövetekkel egyenértékű bőrápolószert. A Nivea-készítmények ezért ugyiszólván „természetadta” bőrápolószerek, amelyek nem pótolhatók más, főleg nem ugynevezett „csodakrémekkel”. Csökkentik a fájdalmas napégetés veszélyét és gyönyörű bronzszínű árnyalatot adnak bőrnek.

Nivea-Creme Lei 16.00 — 72.00 / Nivea-Olaj Lei 55.00, 85.00
REIFERSDORF & CO. S. A. R., BRASOV

jól kinyösörögte volna magát. Még csak meg sem kezdték alkalmazni, már módo-sítani kell. És csinálta egy kimondottan intellektuális parlament és módosítja egy parasztpárti parlament. Milyen iró-niája a sorsnak! És akkor megszávozta minden párt (még az is, amely most mó-dosítja) és most bizonyára ismét boldo-gan fog hozzájárulni a módosításhoz majdnem mindegyik. Micsoda iróniája a parlamentárizmusnak!

Már akkor rámutattunk ezen a helyen azokra az igazságtalanságokra, amelyek-hez vezet és azokra a lehetetlen állapo-tokra, amelyeket elő kell idézzen. A kon-verzió rövid élete mind beigazolta. A hi-tel teljes csődjé, a tőkegyűjtés lehetet-lensége, az iszákosság terjedése, a szor-galom megcsappanása mind bekövetke-zett. Hol van az az egy év óta be nem fizetett kamat és tőke? Sehol. De egy rövid félév távlatra még egyéb tanulsá-gokkal is szolgált. A konverzió a 180-200 lejes buzaár nyomásztó hatása alatt jött létre. Ma már a kukorica is meg-haladta ezt az árat. Világosra az áruk lassu, de biztos emelkedése észrevehető. A konverzió csak akkor van erkölcsi létjogosultsága, ha a redukált tőkét min-den adós azonnal kifizeti, hogy a hitelező az olesó árakat élvezhesse. De ha a hi-telező csak évek múlva kapja meg a tő-kéjét, ki garantálja neki azt, hogy ak-kor annyit vehet-e majd érte, mint ma, vagy akár annyit, amennyit akkor vehe-tett volna, amikor kölcsön adta? Egy év alatt a termények ára felment több mint a kétszeresére. Van-e olyan közgazdász, politikus, vagy csillagjós, aki meg tudja mondani, hogy ez a folyamat mikor fog megállni? És akkor mernek konverziót csinálni — 30 esztendőre. Istenem, még kisdud unokáink is nevetni fognak raj-tunk — vagy siránkozni.

De van a konverzió erkölcsi létjogo-sultságának egy másik gyenge pontja is. Nincs Romániában egyetlen hitelező sem, aki nem tudta volna megtakarítás helyett a pénzt elkölteni és olyan is alig akad, aki éhen halt volna, ha nem vesz igénybe hitelt. A megtakarított pénz többnyire a szorgalomnak és a ta-karékoságnak a jele. Vannak erkölcses-tenül szerzett vagyonok is, de vajon meg-akadályozza-e a konverzió, hogy többé ne halmozódjanak fel ilyen vagyonok? Ellenkezőleg, sok esetben szankcionálja. Az ország legvagyonosabb rétege tarto-zik, mert minden nagy vagyon üzem stb. időnként hitelre szorul. A betétesek leg-nagyobb része olyan, akiknek nem volt elég tőkéjük ahhoz, hogy valamibe befek-tessék, azért helyezték bankba. Az adósság a vagyonnal arányosan nő. Statisz-tika ugyan még most sincs az adósságokról, de annyit már eddig is tudunk, hogy az ország 150.000 közép, nagy és álbirtokosa többel tartozik, mint a 3 és fél mil-lió kizgazda. Az államnak nem lehet fel-adata, hogy bárkinek a vagyonát bizto-sítsa és megrögzítse. A konverzió csak egy esetben van erkölcsi jogosult-sága: mint a szegénység megsegítése. De az eddigi tapasztalat épp az ellenkezőt igazolja. De mi köze a szegénységhez a több száz holddal rendelkező birtokos-nak. És a szegénység nem is a 20 hold-nál végződik, hanem a 3-5 holdnál. Ez a kisbirtokos alkotja az ország többségét. Már a 10 holdas birtokos jómódu, sőt gazdag. A törpebirtokos adja ki a nap-számsot, a kisiparost, a moreni szonda-izadó munkását és a munkanélkülit. És amellet nem is tartozik, mert nincs hi-tele. Ha igaz az, hogy a 20 holdon aluli kizgazdák tartozásai alig érik el a 6 mil-liárdot, akkor ezekre a törpebirtokosokra (1-5 hold) alig esik 1-2 milliárd, akik-nek adósságait pár 100 millióval és a gazdasági élet megrázkódtatása nélkül lehetne szanálni. Ehelyett azonban a gaz-dag parasztság és a pseudo-birtokosok adósságait konvertálták és szándékoznak talán ma is konvertálni. Ismerek olyan birtokos, aki több ezer holdja mellett

ha a járatlan és tudatlan parasztság mindennemű kiszípolozása meg nem zű-nik és ha semmit sem tesznek egy ra-cionálisabb termelés érdekében. Pár év múlva ismét ott lesz, ahol ma va-gyunk.

Ha a konverzió egy fél év előtt is ki-vihetetlennek látszott, ma már valóság-gal anachronizmus, Erkölcsi jogosultsága csak a nincstelen és törpebirtokossal szemben van (5 holdig), aki már ma a gazdag paraszttól veszi a búzát, neki drága áron. Az államnak most van al-kalma az olesó földárak mellett egy új, nagyszabású, békés földreformot végre-hajtania, amennyiben az eladósodott kö-zép- és nagybirtokokat könnyűszerrel át-játszhatja a nincstelen földmunkások és törpebirtokosok kezére. Ezáltal egy új és hatalmas fogyasztótereket teremtené a többi termelőretek javára és a még most is igazságtalan birtokelosztást (a 150.000 birtokos kezén van az ország földjének több mint a fele) kiegyenli-tené.

De ugy látszik, hogy a törvényhozást egészen más elvek és érdekek vezérik, mert inkább sajnálják a többszörös mil-liomost mint az éhhalállal küzdő törpe-birtokost, vagy kisiparost.

L. L.

„Ausztria nem lesz Németország gyarmata”

Megtörtént az első lépés a Dunaszövetség felé

Belgrád, aug. 26. A „Pravda” jelenti, hogy az osztrák kölcsönszerződés, ame-lyet az osztrák nemzetgyűlés elfogadott korszakalkotó esemény. Ausztria — jegyzi meg a lap — nem hajlandó Né-metország gyarmata lenni és arra tö-

rekszik, hogy gazdasági együttműkö-dést teremtsen a dunamedencei államok kal. Ezért a lausannai kölcsön jegyző-könyvének elfogadása egyben az első lépés a dunai szövetség megalakulása felé.

Két halott a savoyai Alpokban, három a svájci hegyek között

Párizs, aug. 26. Moutiers környékén a savoyai Alpokban megint halálát le-tte két turista. 3500 méter magasságban két holttestet találtak, amelyekről az orvosi vizsgálat megállapította, hogy napok óta fekszenek azon a helyen. Mindketten többszáz méter magasról zuhantak le és szörnyethaltak. Csak az egyik áldozatot sikerült agnoszkálni egy

francia tiszt személyében.

A svájci hegyekben szintén három halál szerencsétlenség történt. Zmutts grát közelében három teljesen szétrom-csolt holttestet találtak. A turisták egy veszedelmes sziklafal megmászása köz-ben ötszáz méteres magasságból lezu-hantak és halálra zúzták magukat.

Stern Albert kolozsvári ügynök ugratta be a bélyeghamisításba Katz Mártont és Baga Istvánt

Állítólag kísérletnek fogja minősíteni a rendőrség Katz és Baga bélyeghamisítási manőverét

Cluj-Kolozsvár, aug. 26. (Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári bélyeghamisítás ügyében a tegnapi nap folyamán új for-dulat állott be, amely döntő kihatással lesz az egész bűnügy további menetére. Hivatalos jelentés ugyan még nem hangzott el a rendőrség részéről és ez csak hétfőre várható, amikor Hatiegan rendőrkezes visszérkezik Bukarest-ből, — a legújabb verziók szerint azon-ban Katz Mártont és Baga Istvánt va-lószággal berántották a bélyeghamisítás manőverébe. Eszerint Stern Albert ko-lozsvári kereskedelmi ügynök még ju-lius közepén felhívta Ghita Crisan pénz ügyi alminiszter figyelmét arra, hogy Katz Mártont és Baga Istvánt hamis bé-lyegeket akarnak készíteni és őt is be akarták vonni a vállalkozásba. Crisan alminiszter Penes minisztériumi osz-tályfőnököt bízta meg az ügy leleplez-sével, lejöött Kolozsvárra és Stern által bemutatva magát Katznak és Bagának.

Penes osztályfőnök állítólag ajánla-tot tett Katznak és Bagának a bélyeg-hamisítással kapcsolatban, oly képen, hogy neki módjában lenne nagyobb mennyiségű hamis bélyegyet becsempész ni az állami bélyegraktárba és így min-den veszély nélkül dolgozhatnának. Azt

is tudni vélik, hogy Penes 25 ezer lejt fizetett ki előre Katznak és Bagának anyagbeszerzés céljaira és így ugratták be a két embert a bélyeghamisítás bűn-ügyébe.

A rendőrségről kiszivárgott legújabb hírek szerint a bélyeghamisítást kísér-letnek fogják minősíteni, miután nem került sor a bélyegek értékesítésére és ez sokkal enyhébb elbírálás alá esik. Az így kibontakozása hétfőre várható.

— Törvény készül az autonóm intéz-mények ellenőrzéséről. Bukarestből jelen-tik: A korábbi törvényjavaslatot fog a kamara elé terjeszteni, amely felha-talmazza a pénzügyminisztert az össze autonóm intézetek pénzügyi ellenőrzé-sére.

Anilin-festékek

orig. I. G. Farbenindustrie (vorm. Meister-Lucius) gyártmányok nagybani eladása.

Uilmann József & Fló

Vegyáriu Import Oradea. Telefon 677.

Olcsó festés és vegy-tisztításban

Clujon az UNIO vezet. Uj fióküzlet

Str. Samuel Micu volt Róssa ucca 10.

Bármik-megy el a képet a trónol a J-ban elnye annál zaj-ellenzék id-ran — he-zajos elle-ségi lesz, a kormány-ti viszont-ajtően ugy-lés, a pus-szágot...

Ezenfelü-rendkívüli-ülés — bo-rekre nehe-ség meg-látszik, rális ellen-hogy végle-párttal. A-között is v-hivei, Geo-beszédüket

— A lib

A kaján

teendője:

— Mely

érdeklődne

— Az ige

Es kitor a

Mert mi

magukat.

Argetoian

a balközép

meg. Cinik

ideig, kim

szivarát é

traktálja a

újságírókat

legkevésbé

folyó színj

hat, de nek

az ellenzék

rális leader

nek szürkü

redék homl

Jonet idéz

kormánypár

— O, ha

hajtja Leon

his brailai

nosztalgia

helyzet urá

amikor a l

nem volt a

sának labd

teljes nevet

elfolyást is

— És ha a

is bekültek

dik hűsége

kapja a ma

első két pa

a harcoss

az első pad

a mindenko

Robu. Jorg

toleranciája

iramát, ő p

badon terro

uj kamarámb

a fiatalamb

fiatal képvis

galmával és

sodrából, h

kamara ven

meg kocsmá

Robut őt na

A kizárás

érdekesen m

zemi fizion

tően tartózk

ség, a szoc

lupisták és

fehér és 55

urnából. Ny

len az ülése

maradó 47

— Den

orig. hordó

azok részé

szesz

Uilmann

Vegyáriu I

— Kontá

denki a

PARLAMENTI KÉPEK ÉS FIGURÁK

Bármikor, bármelyik kormány alatt is megy el az ember a kamarába, ugyanazt a képet találja. Hatalmas kormánypart trónol a jobboldalon és minden pillanatban elnyeléssel fenyegeti a kicsiny, de annál zajosabb ellenzéket. Kormány és ellenzék időnként — és nálunk elég gyakran — helyet és szerepet cserélnek. A zajos ellenzék okos, körültekintő többségi lesz, akinek minden úgy jó, ahogy a kormány csinálja. Az okos kormánypart viszont a terem baloldaláról kétségbeesetten úgy látja, hogy a kormány a züllesztés, a pusztulás örvényébe vezeti az országot...

Ezenfelül az új parlamentnek van egy rendkívüli jelentősége. Alig mulik el az ülés — botrány nélkül. Hiába, az emberek nehezedő bizonytalanság, enerváltság még egy olyan kintinó gyülekezeten is meglátszik, mint a képviselőház. A liberális ellenzék minden alkalmat megragad, hogy végleszámlást rendezzen a kormány parttal. A két liberális pártnak egymás között is vannak rendezetlen ügyei. Duca hívei, George hívei egyaránt így kezdik beszédüket:

— A liberális párt nevében...
A kaján többség már tudja, hogy mi a teendője:

— Melyik? Melyik liberális párt? — érdeklődnek.

— Az igazi — mondja a szószéken álló. És kitör a botrány...

Mert mindketten „igazi”-nak tartják magukat.

Argetoianu, a letűnt pénzügyi diktátor a balközéps egyik hátsó padjában húzódik meg. Cinikus mosollyal néz, hallgat egy ideig, kimegy a folyosóra, meggyújtja szivarát és szellemes paradoxonokkal traktálja a mindig körülötte lebzselő újságírókat. Az arcára van írva, hogy a legkevésbé sem érdekli az ülésteremben folyó színdarab. Nem bánja, ha dirigálhat, de nem érinti különösképpen, hogy az ellenzéki oldalra került. Előtte a liberális leadeerek ülnek. Dinu Bratianu, akiknek szürkülő szakállja, jellegzetesen meredek homloka, szurós nézése, Vintilát és Jonelt idéző tiszteletreparancsolóan a kormánypartit hónapok emlékeztetése.

— Ó, ha Bratianu Jonel élne... — sóhajta Leonte Moldovanu, a kövér, jovialis brallai honatyja. A szemében fáj a nosztalgia a régi jó idők után, amikor a helyzet urát nem Maniuanu hívták és amikor a liberálisok kormányrajövetelére nem volt a véletlenek hazárd összejátszásának labdája... Dinu csak a dicsőségteljes nevet viseli, de nem a tekintélyt és befolyást is.

És ha a kormány és a liberálisok meg békültek, a cuzista csoport gondoskodik hűségesen arról, hogy a karzat megkapja a maga szenzációját. A balszél első két padsorát foglalták le maguknak a harcos antiszemitizmus hívei. Itt ágál, az alsó padban, a parlament fenegvereké, a mindenkori botrányok hőse: Nichifor Robu. Jorga professzor parlamentjének toleranciája alatt ő diktálta az ülések iramát, ő parancsolt az elnökségnek. Szabadon terrorizálhatt mindenkit. Am az új kamarának hamar az idegeire ment ez a fiatal ember. A Zsidó Párt talentumos fiatal képviselője: Misu Weissmann nyugalmával és fölényével annyira kihozta sodrából, hogy még Pop Csicsó Istvánt, a kamara venerabilis elnökét sem kímélte meg kocsmái szitkától. Betelt a pohár. Robut őt napra kizárták.

A kizárási indítvány feletti szavazás érdekesen mutatta meg az új kamara érzelmi fizionómiáját. A liberálisok tüntetően tartózkodtak a szavazástól. A többség, a szociáldemokraták, a georgisták, a lupisták és a kisebbségek szavaztak. 112 fehér és 55 fekete golyót emeltek ki az urnából. Nyolc cuzista képviselő volt jelen az ülésen. Kitől kapta Robu a fennmaradó 47 voksot? A lupistáktól? A

Denaturált-szesz

orig. hordóban 26 lej. Szállítás csakis azok részére eszközöltetik, akik den. szesz tartására jogosítottak.

Uimann József & Fia
Vegyiáru Import Oradea, Telefon 677.

georgistáktól? Nemzsidó kisebbségi honatyáktól? Többségiéktől?

Ugyátszik, minden pártban vannak, akiknek tetszik Robu nemzeti ruhája, nemzeti eszméi és comme il faut viselkedése. Különösképpen az utóbbi. Ez az izmos, mindig nemzeti ruhát viselő fiatal ember két percig nem tud a helyén ülni. Borotvált, arcának durva, kemény vonásai minden átmenet nélkül eltorzulnak. Felugrik helyéről, öklöbeszorított kezét előrelendíti és bömbölő hangon ordít valamit a szónok felé. Visszaül helyére. Megtapogatja a bicepsét. Odasug valamit Cuzának. Aztán megint felugrik és az előbbi jelenet elől kezdődik... És ezt Cuzának úgy nevezik, hogy „parlamentarizmus”.

Cuza a szakállába nevet. „Az én robu-sztus gyermekem” így becézi derék szellemi szülőltjét, aki viszont szentet és zsenit imád az antiszemitizmus öreg professzorában. Agresszivitásban nem marad messze Robutól az ifjabbik Cuza sem. Egyetemi tanár ez a magas, karsu fiatal ember, legalább kétszerakkora, mint az idősb. Cuza. Közbeszól, fenyegetőzik és szereti rázni az ökleit a Zsidó Párt pad-

jai felé. Most folytatja ott, ahol apja ez előtt 30 évvel elkezdte.

Feltűnően tartózkodó, szinte komoly viselkedéssel debütál viszont a vasgárda őt képviselője. Az ifjabbik Codreanu feszülten figyel, az idősebbök, az apa, bárátságosan pedri felfelé kunkorodó bajuszát és az Adeverult olvassa a pad alatt. Nemzeti ruhát visel a harmadik gárdista is: az alig 24 éves Stelescu. Komor arcot visel állandóan ez a fiatal ember, akiről azt mondják, hogy hihetetlenül szuggeszív demagóg. Lobogó fekete haja, sápadt borotvált arca van és egy világért nem ülne le a büffében, ahol világi örömeket szolgál fel a pincér a honatyáknak...

Ezt a festői csoportot méltóan egészíti ki a Bukovinában megválasztott Neculcea ezredes. Nemzeti ködmön helyett sárga vászonruhát visel. Jóval felül van az ötvénen, de hosszú haja koromfeketén hull le köröskörül a nyakára. Bozontos szemöldöke mögül fekete szempár ontja a mérgesnél mérgeesebb pillantásokat. Oroszlán szívű Richard viselhetne valaha ezt a bizarr, anakronisztikus külsőt, amely Neculcea ezredest a kamara egyik

Párizsi síkban, eleganciában, olcsóságban

WEISZ FIVEREK
szőrme-szalonya
Calea Regele Ferdinand 5. (Szabó Jenő-ház) Behozhatatlanul vezet

látványosságává avatja. A kormánypartit többség rosszmájú ironiával tapsolta meg az ezredes nem kevésbé bizarr állampolitikai teóriáit. Holott Neculcea ezredes csakugyan nem néz ki rossz embernek... (k. r.)

A spanyol köztársasági elnök megkegyelmezett Sanjurio tábornoknak

Az amnesztia miatt szélsőbaloldali zavargástól tartanak Andaluziában és Katalóniában. Letartóztattak Barcelonában egy Bourbon herceget

Párizs, aug. 26. Madridból jelentik:

Az alkotmány rendelkezéseire képest halálos ítéletet az elítélt előtt mindaddig nem hirdetnek ki a bíróságok, a míg a kormány nem közli, hogy nem óhajtja gyakorolni a megkegyelmezés jogát. Sanjurio tábornok perében sem hirdettek még ki ítéletet a vádlott előtt s a kormány több órán át vitatta a kérdést, időnként Alcalá Zamorra elnök jelenlétében is, de éjfélig nem tudott döntést produkálni.

Beavatottnak látszó forrásból elterjedt hírek szerint az Azzana-kormány

szociáldemokrata miniszterei feltehetően a tábornok amnesztiaiban részesítése s halálbüntetésének életfogytiglani szabadságvesztésre átváltoztatása mellett foglaltak állást.

Ezzel szemben a radikálpárt utasította minisztertagjait, hogy követeljék a halálosítélet végrehajtását s amennyiben a követelést nem akarnák honorálni, jelentsék be kiválásukat a kormány-

ból. Madridban izgalommal várják a döntést. A kormányt az ország minden részéből amnesztia adásra felszólító tévitatokkal árasztották el s

Herbette francia nagykövet is interviuolt Sanjurio érdekében a kormány tagjainál azzal az indokolással, hogy a tábornok spanyol-marokkói hadtestparancsnok volt s vitézül irányította csapatait a harcokban a bennszülöttek ellen hazája és Franciaország javára s érdemeiért a francia becsületrend nagykeresztjé lett.

A per többi vádlottai közül Sanjurio fiát felmentették, de a hadseregből, a hol mint kapitány szolgáltolt teljesített, törölték, továbbá Horrand tábornokot életfogytiglani szabadságvesztésre és Infante vezérkari alezredest 12 évi várfogságra ítélték.

Ujabb jelentés szerint

Alcalá Zamorra köztársasági elnök a kormány előterjesztésére

megkegyelmezett a halálra ítélt Sanjurio tábornoknak.

Madrid, aug. 26. A kormány Sanjurio tábornok amnesztiaiban részesítése miatt Andaluziában és Katalóniában szélsőbaloldali zavargásoktól tart, mert a munkásszervezetek vezetése a két területben a szélsőségesek kezében van, akik a monarchista puccskisérlet vezérének sohasem nevezték másként, mint a nép hóhéranak. A rendfenntartó intézkedések megszigorítására szükség van Valladolidban, La Corunában, Saragossában és Vigóban is.

London, aug. 26. A Reuter távirati iroda jelenti, hogy Barcelonában letartóztatták Habsburg-Bourbon Károly főherceget.

Azzal vádolják, hogy része van a monarchista puccskisérletben.

A tömeg a főherceg autóját föl akarta gyújtani s csak nagyobb rendőrcsapat tudta testi épségét letartóztatásakor biztosítani a baloldaliak szenvedélykitörései elől.

Miért antiszemita Hitler?

Gyermekkorai mumus, mint egy nagy politikai mozgalom csirája. Érdekes kép Németország nagy politikai kérdőjeléről

Párizs, augusztus 26. Az egyik párizsi lap munkatársa meglátogatta Münchenben Hitler Adolfot és kérdést intézett hozzá gyermekkorára vonatkozólag. Hitler elmondta, hogy Brannauban született, édesapja községi tisztviselő volt és bár nem lett volna kötelező, mégis állandóan egyenruhában járt.

Igazi katonai volt az édesapám — mondta Hitler — még akkor is, amikor lát szölgag egészen kispolgári életet élt.

Nagyon gyenge, beteges gyerek voltam. Alig hatéves koromban hurutos tüdőgyulladást kaptam és így ki kellett maradnom az iskolából. Altalában azt mondják, szeretem titkolni gyermekkoromat. Ez nem igaz. Büszke vagyok rá, hogy szegény sorsból küzdöttem fel magamat. 16 éves koromban meghalt édesapám s ettől kezdve életem verejtékes, ne héz küzdelem volt. Apám halála után a brannau patikusnál inaskodtam, jóideig nála törtem a festéket.

Később kőművesmesterséget tanultam, majd rajzoló lettem. Az egészsésem kissé helyreállt és így éjszakánként tanulhattam. Később szabad időmben eljár-

tam a bécsi egyetem történelem-előadásai ra és különösen Németország története érdekelt. A Habsburgokat gyűlöltem, mert nem voltak képesek a németiséget igazi nagy világhatalommá fejleszteni.

Hogyan lett antiszemita? — kérdezte az újságíró.

Megijesztettek egy zsidóval

Ezt tulajdonképpen egy gyermekkorai emlék okozta. Három-négyéves koromban az uccán játszadoztam, amikor egy lengyel zsidó házál közeledett felém. Hosszú fekete kaftánban jött, hosszú szakállja és haja volt. Nagy hátizsákot hordott a hátán és én nagyon megijedtem tőle. Aztóta, ha valami rossz fát tettem a tűzre, szüleim mindig azzal fenyegettek, hogy elvisz a házál zsidó. Mikor felnőttem, még mindig mély nyomokat hagyott bennem ez a gyermekkorai emlék, megvársároltam minden antiszemita munkát és így lettem a zsidóság meggyőződéses ellensége.

Egyébként a háboru előtt nyomorúságosan éltem, nagyon rosszul öltözköd-

hettem. 1912-ben aztán Münchenbe vándoroltam.

Az újságíró itt megjegyezte, hogy a közhit szerint azért ment Münchenbe, mert mentesülni akart az osztrák hadseregben a szolgálat alól.

Ez hazugság! — mondotta Hitler. — Hiszen a háboru kitérősek a német hadseregbe soroztattam magamat, 1914 október 6-án pedig a francia fronton megsebesültem. Rövidi deig voltam csak a kórházban, aztán kimentem újra a frontra és az összeomlásig harcoltam hazámért, a németiségért. 1919-ben a második bajor gyalogezred katonatanácsának tagja lettem, 1919 októberében pedig megkezdtem a bajor lövészek kiképzését. Már ekkor kezdtem a kommunizmus ellen dolgozni és április 8-a után, amikor Münchenben kikiáltották a tanácsköztársaságot, megalakítottam a nemzeti szociálista pártot. Így indult utjára a nemzeti szociálista eszme...

Az interju végén Hitler kijelentette, hogy a nemzeti szociálisták meg fogják menteni Németországot és azután szerepüket betöltöttnek fogják tekinteni.

Kontároktól óvakodjék mindenki a saját érdekében!

„CRISTAL” olcsón, szakszerűen fest és tisztít CLUJ

Szakszervezeti kormány jön Németországban

Uj választójogi törvényt és alkotmányreformot készít elő Papen kancellár. Betiltották a Rote Fahnet
Nem lesz német infláció

Berlin, augusztus 26. Németország népeinek figyelme most a tárgyalások felé irányul, melyek a nemzeti szociálisták és a centrum között folynak Stuttgartban. A tárgyalások vezetői a centrum részéről Brüning és Kraes, a nemzeti szociálisták részéről pedig Gregor Strasser. A kormány közben előkészül a Reichsrath megnyitására és néhány gazdasági javaslaton kívül a választási jog megszorítására vonatkozó törvényjavaslatot fog be terjeszteni. Tervbevette mélyreható alkotmányreformok keresztülvételét is, ezt azonban csak arra az esetre hagyta, ha a birodalmi gyűlés akcióképes lesz. Mai távirataink a következők:

Papen kancellár siet...

Berlin, augusztus 26. Egyes lapok szerint minden ellenkező beállítással szemben egyre erősödik a nemzeti szociálista párt bizonyos körében az óhaj, hogy a párt vegyen részt egy a poroszországi, mint a birodalmi kormányzásban. Erre vall többek között az a körülmény is, hogy nemzeti szociálista részről újabb kísérletek történtek a kormányfőfiakkal való érintkezés újrafelvételéért. A nemzeti szociálisták el akarnak kerülni a birodalmi gyűlés feloszlását, melyre sor kerülne, ha nem lesz megegyezés a parlamentaris kormányzás tekintetében. Papen kancellár Münsterben vasárnap beszédet mond. Beavatott körökben ezt a beszédet tekintik a kormányprogramot magában foglaló megnyilatkozásnak. Ennek a ténynek, hogy a birodalmi gyűlés összeülése és a kormányprogram parlamenti előterjesztése előtt tart a kancellár beszédet, kezd a helyzetnek olyan színezetet adni, mintha a kancellár nem akarna megnyilatkozásával elkészni a mintha a birodalmi gyűlésen nem lenne alkalma hozzá, hogy ismertesse a kormány céljait.

A centrum és a nácik együtt

Berlin, augusztus 26. Nemzeti szociálisták körökben megállapítják, hogy a stuttgarter tárgyalásokon a centrum szakszervezeti szájára nem igen zárkozhatik el a nemzeti szociálistákkal való együttműködéstől, mert ez a csoport amugyis a hitlerista programponthoz igazodik, ha hivatalosan nem is, de a gyakorlatban. A nemzeti szociálista sajtóorgániumok szerint befolyásos katonai körökben is van némi hajlandóság a kapitalista termelési rendszer átszervezésére, mert már belátták, hogy a termelésben még sem a profitot kell a legnagyobb értéknek tekinteni, hanem a nemzeti szociálisták által előtérbe állított erkölcsi értékeket.

Ujabb híre jár annak is, hogy esetleg szakszervezeti kormány alakul Leipart centripárti szakszervezeti vezér és a nemzeti szociálista Gregor Strasser bevonásával s ezt a kormányt katonai körök semlegességgel tűrni fogják.

Szociáldemokrata szakszervezeti vezető az új kormányban?

Berlin, augusztus 26. Jobboldali körökben is feltűntést keltett, hogy a nemzeti szociálisták a halálra ítélt megkegyelmezésén kívül komoly formában kívánják a beutheni bírák felelősségre vonását is. Valószínű, hogy a vezetőket a párt egészen szélsőséges elemeinek fenyegetőzéseire bírták rá a meglepő állásfoglalásra.

Több lap arról ad hírt, hogy, hogy az „Angriff” tbeiltása csak első lépése volt a várható messzebbmenő intézkedéseknek, mert különben nem lehet elkerülni a káoszt és a politikai terror további kibontakozását.

Beavatott helyről származó közlések szerint a birodalmi kormánynak az az óhajta, hogy a buetheni perben a porosz kormány a birodalmi gyűlés összeülését hozza meg döntését.

Helt bajor miniszterelnök óva intette Papent attól, hogy az alkotmányos utról letérjen.

Hírek vannak arról is, hogy Schleicher tábornok-hadügyminiszter fog Papen helyé

re lépni, mert ő tudna új utat keresni kormányfőbbség biztosítására. Ezt a kombinációt összefüggésbe hozzák a szakszervezeti kormányra vonatkozó elgondolással, azzal a kiegészítéssel, hogy szociáldemokrata szakszervezeti vezető is belépne esetleg a kormányba.

A Rote Fahnet is betiltották

Berlin, augusztus 26. A Rote Fahnet, a kommunisták napilapját szeptember 2-ig betiltották a birodalmi fővárosban tegnap egy kommunista ellen elhangzott rendkívüli bírósági ítélethez fűzött éleshangú és uszító kommentárjaiért.

A kommunista párt közölte, hogy a nyolcvan éves Klara Zetkin a birodalmi gyűlés megnyitójára Berlinbe érkezik s igényeli a korelnöki tisztet. Politikai körökben attól tartanak, hogy Klara Zetkin elnöksége miatt súlyos konfliktusok lesznek már a megnyitón.

Alkotmányreformra készülnek

Berlin, augusztus 26. A birodalmi kormány elhatározta, hogy a legközelebbi időben keresztül viszi a választói jogosultság radikális megszorítását és más téren is mélyreható alkotmányreformot készít elő.

A kormány gazdasági programjának előkészítésével kapcsolatban várható Papen és Krupp von Bohlen-Halbach, a német nagyipar birodalmi szövetségének elnöke közötti nagyfontosságú eszmecsere. Papen híve az általános vámtarifa reformjának s hajlandó a nemzeti szo-

ciálista teljes autarchia-követelésből és a nemzeti szociálista munkanélküliség enyhítési programból is átvenni valamit.

Pénzügyi és gazdasági körökben megállapítják, hogy Luther, a Birodalmi Bank elnökének magatartása gondolkodóba ejtette a kormányt s rábirta Papent és munkatársait a határozott inflációellenes magatartásra. Most már kormány körökben is azt vallják, hogy a valutát nem lehet kísérleti célokra felhasználni.

Berlin, augusztus 26. Luther, a Birodalmi Bank elnöke a leghatározottabban ellene nyilatkozott az inflációnak. Külföldön megállapítják, hogy a német valuta épségének egyik legfőbb garanciája Luther személye s ezért a német pénzügyekre katasztrófális hatással lehetne, ha a német nemzeti pártnak sikerülne. Luther elkedvetlenítésével Schacht volt bankelnököt ültetni Luther örökébe.

Szeptember másodikára helyszíni tanácskozásra Beuthenbe összehívták a poroszországi tartománygyűlés jogügyi bizottságát, amelynek napirendjére kitűzték az öt rohamosztás halálra ítélt ügyének vizsgálatát. A bizottságot dr. Freisler nemzeti szociálista párthoz tartozó elnök hívta össze.

Megint tüntetés

Berlin, augusztus 26. A Saale melletti Halleban a helyőrség megerősítésére oda vezényelt tüzéroszad érkezésekor nemzeti szociálisták tüntetésbe kezdtek a karhatalom ellen. A tömeget gummibotos rendőrök szétoszlatták.

KÖZGAZDASÁG

Kontingentálni fogják a fémipari cikkek, pamut és gyapju áruk behozatalát

A Kereskedelmi és Iparkamarák Uniója azt kéri, hogy a gazdasági természetű törvényjavaslatokat csak a konverzió módosítása után nyujtsak be

Bucuresti-Bukarest, aug. 26. A Kereskedelmi Kamarák Uniója tegnap ülést tartott, amelyen Madgearu ipar- és kereskedelmi miniszter is megjelent. A miniszter ismertette a bevétel kontingentálására vonatkozó terveit, amelyek a megjelentek tetszésével találkoztak. Ezekután a legközelebbi minisztertanács el fogja határozni a kontingentálásra vonatkozó dispoziciókat. Elsősorban a fémipari cikkek, fél- és egész gyártmányokat, pamutot és gyapjút fogják kontingentálni.

A vita további folyamán a kényszer-egyezség módosításáról és a bírói likvidálásról tárgyaltak és arra kérték a minisztert, hogy ezeket a törvényjavaslatokat, amelyek legszorosabb összefüggésben állanak a konverzióval, csak a konverziós törvény módosítása után nyujtsák be a parlamenthez, mert előbb

módosítani kell a konverziót, azután kerülhet csak a sor ezekre a javaslatokra.

Külföldi rendeléseket csak kompenzációs alapon fog lehetni eszközölni. Bukarestből jelentik: A minisztertanács elhatározta, hogy a jövőben külföldi rendeléseket csakis kompenzációs alapon szabad eszközölni, vagyis azoknak az országoknak, ahol a rendeltést feladják, ugyanannyi értékben mezőgazdasági termékeket kell Romániában vásárolniok.

— Egy olasz konzorcium tisztviselő lakásokat fog építeni Romániában. Bukarestből jelentik: Az autonóm építkezési igazgatóság kormánybiztos, Georgescu Stefanescu tárgyalásokat folytat egy olasz konzorciummal olcsó tisztviselői lakások építéséről. Valószínű, hogy a közel jövőben újból megkezdik ezeket az építkezéseket egy köz-, mint magántisztviselők részére.

A Nagyváradon fennálló zsidó liceumba,

gimnáziumba és társulati kereskedelmi iskolába járó zsidó vidéki növendékek a legmegfelelőbb elhelyezést nyerhetik a negyedik éve fennálló

NAGYVÁRADAI ZSIDÓ FIU-INTERNATUSBAN

Szigoruan kóser ellátás, tanulmányi felügyelet. Olcsó díjak, Prospektust kívánatra küld az igazgatóság. Oradea, Str. Delavrance 17.

A szilgeli iparos jesiva felhívása

Zsidó Testvéreink!

Súlyos és megpróbáltatásokban nehezéveket élünk. — A gazdasági krízis a mi ma már nemcsak országunkat, hanem egész Európánkat a békés rendjét felforgatta, sőtét árnyként nehezedik azokra is, akik eddig népünknek legszenetebb kincseit a Thora szavait tanították és főleg arra az ifjuságra, amelyik tanulta és tanulja azért, hogy azután változtatlanul adja át a jövő nemzedéknek és megőrizze azt a legerősebb kapcsolatot, a Thorát ami a világ minden részében elszórt véreinket mind ezideig a legszorosabb egységbe tudta tömöríteni.

A jeschuwából kikerült 18—20 éves talmudisták nem nyerhetnek valamenynyien elhelyezést és a létfontartási küzdelemben kénytelenek voltak a megalázó kéregetésre szánni magukat.

Sajnos, a mai áldatlan helyzetben a kéregetés már nem életmentő, hanem életuntató és rontó.

Ezek az okok vezették Gross Zalmen Léb főrabbi urat arra az elhatározásra, hogy a jeschuwából kikerülő talmudisták részére olyan becsületes kenyér kereseti módot próbáljon biztosítani, a minnek gyakorlásával a Talmud tanainak a tanítása és terjesztése nem lesz ütköző akadály.

Ennek alapján létesült immár négy éve a szövő tanfolyam, ahol ezidő szerint is 25 talmudista tanulja a szövő mesterséget. Egy év elegendő ahhoz, hogy ezt elsajátítva otthon családjá köreiben folytassa, a mivel legalább a minimális létfontartását becsületesen biztosítani tudja, úgyhogy szent talmud tanainknak tovább tanulását is zavartalanul folytathatja. A Joint, mint tudva a nemes célt szolgáló intézmények támogatásával mindig legelősi helyet foglalta el és egy talmudista szövődet is, mint legszenetebb tradícióknak egyik vaspillérjének látta, subventiónálta egész 1931 év végén.

Sajnos a világi krízis következtében a Joint támogatási képessége borzasztóan megrendült, a talmudista szövődenek subventiója is oly minimális lett, hogy lépten-nyomon a beszüntetési veszély fenyegeti.

Zsidó Testvéreink!

Minden adva van. Az eddig eltelt pár esztendő máris meghozta a gyümölcsét és most csak rajtatok mulik zsidó testvéreink, hogy ezt a magunk elé tűzött feladatot véglegesen megoldjuk. Nem adományról és nem kéregetésről van itt szó. Egy szent kötelességről. A mit minden igaz zsidó embernek teljesíteni kell. Ne hivatkozzon ma senki — nehéző viszonyokra, mert épen ez az, ami veszélybe dönti a jövő nemzedéket: azt az erőforrását, a Talmudot, ami eddig nem apadt ki.

Ismerte mindenki vallásbéli és zsidó kötelességének azt, amikor talán saját magától is megvonva a jövő generációnak fentartását segíti elő.

Az intézet egyik vezetőségi tagja Stein Henrik ur fel fogja keresni a zsidó házakat Erdélyben, hogy a jesiva szövőde céljaira gyűjtsön. Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó, mint a jesivat erkölcsileg és anyagilag támogató szervezet melegen pártfogolja a jesivat ebben az akciójában és kéri, hogy Stern urat mindenki bizalommal és megértéssel fogadja.

TESSITORI NÓRA szabadégalatti előadása hétfőn este, a ref. kollégium Farkas uccai udvarán. A szabadtéri előadás kezdete este 9 órakor. Műsor Lepagenál és az Ellenzék könyvesboltjában.

— Augusztus 31-én keresztelik meg Heana fiát. Bécsből jelentik: Habsburg Antal és Heana főhercegi pár fiát augusztus 31-én keresztelik ünnepélyes keretek között. Keresztapja Alfonz spanyol exkirály lesz.

Féláron! Elsőranguan fest, tisztít ruhákat CZINK, Cluj

Bucuresti
Uj Kelet
bekov ug
nul szem
ismerete
nyolc na
kozás a
magát u
ugyanis
hogy Gr
nemcsak
kovot, a
meg is a
rablási k
let a ter
ja. Ebbe
büntető
mében n
küdtzsek

Ez a
jogászvi
annál is
kvalifiká
solta. A
lottak, h
zett. Igy
második
gescu ta
A vádat
tábla el
vonatkozó
gyalta. A
a törvény
Enescu
gyilkossá
a vádlott
lást néhá
tábla tan
döntött, E
széki itél
a vád és
beni tárg

Elsőnek
térium ké
lej kártér
mondván,
tött el az
mával.

Ezután
az elnök
megtelt k
désére ki
ból nem o
csakugyan
bekovot. E
sági kísér
a vádlott
ten között
a Filomel
Alexevics
törvény 8.
tapodis ut
Grisát, ez
lépett Ro
jelent, ho
fővádlott,
dis, Augu
semilyen
lottak fel

A főügy
esapott le
met is me
ezekután
mailag ele
védők épp
annyira ve
Agabekovo
je, Solomo
hogy véde
váltörvény
írja elő e
nem rende
zák be az
a konstan
a hatóság
muk iratái

Petre Sa
je kijelenti

Az ügyész kérésére felmentette a bukaresti tábla az Agabekov-per vádlottait

Szenzációs fordulattal zárult le a volt szovjet kém elrablási kísérletével vádolt terroristák perének aktái

Bucuresti-Bukarest, augusztus 26. (Az Uj Kelet tud.) A nagy port felvert Agabekov ügyben a táblai tárgyalás váratlanul szenzációs fordulatot hozott. Amint ismeretes, a bukaresti törvényszék tizen-nolc napi tárgyalás és több heti tanácskozás után illetéktelennek jelentette ki magát az ügyben való ítélkezésre. A bírák ugyanis arra a konkluzióra jutottak, hogy Grisa, Leoque és terrorista társai nemcsak hogy el akarták rabolni Agabekovot, a Cseka egykori főnökét, hanem meg is akarták ölni. Ennélfogva nem elrablási kísérlet, hanem gyilkossági kísérlet a terroristák büntetendő kvalifikációja. Ebben az esetben viszont a régi büntetőtörvénykönyv rendelkezései értelmében nem a törvényszék, hanem az esküdtszék illetékes.

A tábla előtt

Ez a döntés annak idején a főváros jogászvilágában nagy feltűnést keltett, annál is inkább, minthogy a súlyosbíttott kvalifikációt még az ügyész sem javasolta. A döntés ellen ezért nemcsak a vádlottak, hanem az ügyészség is fellebbezett. Így került az ügy a bukaresti tábla második — Costin, Petrescu és Praporgescu tanácsokból álló — szekciója elé. A vádat Enescu főügyész képviseli. A tábla először az illetékesség kérdésére vonatkozólag beadott fellebbezéseket tárgyalta. A védelem képviselői tiltakoztak a törvényszék minősítése ellen, mire Enescu főügyész is elismerte, hogy a gyilkossági kísérlet szándékát nem lehet a vádlottaknak tulajdonítani. A tárgyalást néhány percere felfüggesztették, a tábla tanácskozással vonult vissza és úgy döntött, hogy megsemmisíti a törvényszéki ítéletet. Ugyanakkor megadja a szót a vád és védelem képviselőinek az érdembeli tárgyalásra.

Ötmillió lej kártérítés a költségekről

Elsőnek Vlada ügyvéd, a belügyminisztérium képviselője szólalt fel és 5 millió lej kártérítést követel a vádlottaktól, mondván, hogy a sziguranca ennyit költött el az összeesküvés felderítése alkalmával.

A főügyész meglepetésszerűen elejti a vádat

Ezután Enescu főügyésznek adja meg az elnök a szót. A főügyész a zsufolóság megtelet tárgyalóterem általános meglepődésére kijelenti, hogy az ügy dossziéjából nem derül ki, mintha Grisa és társai csakugyan el akarták volna rabolni Agabekovot. Még kevésbé lehet szó gyilkossági kísérletről. Egyetlen vétséget lehet a vádlottak terhére írni: azt, hogy ketten közülük, még pedig Spiru Catapodis, a Filomela hajó parancsnoka és Grigore Alexevis-Grisa megsértették az utlevéltörvény 8. szakaszának rendelkezését. Catapodis utlevél nélkül az országba hozta Grisát, ez pedig törvényellenes módon lépett Románia földjére. A főügyész kijelenti, hogy Agabekov nem tett az öt fővádlott, vagyis Grisa, Toncef, Samuridis, Auguste Leoque és Catapodis ellen semilyen feljelentést. Eppen ezért a vádlottak felmentését kéri.

A védelem csak a formáknak tett eleget

A főügyész „vadászede“ bombaként csapott le a terembe és még a védelmet is meglepte. Az ügyvédek számára ezután nem maradt egyéb, mint formailag eleget tenni köteleességüknek. A védők éppen azért beszédeikben nem is annyira védtek, mint amennyire inkább Agabekovot támadták. Catapodis ügyvédje, Solomonescu még azt is elvitatta, hogy védence megsértette volna az utlevéltörvényt. A 8. szakasz arra az esetre írja elő ezt a vétséget, ha az utlevéllel nem rendelkező személyt titkos uton hozták be az országba. Már pedig Catapodis a konstancai kikötőben tette le Grisát, a hatóságoknak bőven lett volna alkalomuk irataikat ellenőrizni.

Agabekov a világ legnagyobb kalandora

Petre Sadoveanu ügyvéd, Leoque védő je kijelenti, hogy Agabekovot egyik európai államban sem türük meg. Eppen ezért furesa, hogy a romániai hatóságok oly széleskörű támogatást nyújtanak neki és lehetővé tették számára a maga kis játékaival I. G. R. Perieteanu, a választási kormány volt közlekedésügyi minisztere kijelenti, hogy ha a vádlottak csakugyan el akarták volna tenni láb alól Aabekovot, egy romániai ügyvéd sem vállalta volna védelmüket. Agabekov egyike a világ legnagyobb kalandorainak. Mint a szovjet kémcentrumának ágense, megölt számos orosz közéleti személyiséget. Kétszázötvennél több azzal az országgal, amely

lyet, mint bűnöző szolgált és inszcenálta ezt az ügyet, amelyben az eltévelyedett romániai hatóságok segítségével voltak. Agabekov áruló marad mindenki számára, még akkor is, ha árulása segítségével lehetett valamikor valakinek. Ez a tulvágli per is Agabekov beteges fantáziájából pattant ki.

Megállapítja ezután Perieteanu, hogy a vádlottak még akkor sem volnának elítélhetők, ha csakugyan gyökeret vert volna a gyilkossági gondolata, mert sem a nyomozás, sem a bírósági tárgyalás nem tudott velük szemben bizonyítékokat

Szörnyű kétfős gyilkosság az amerikai gangsterháborúban

Két olasz gangstert kegyetlenül agyonverték ellenfeleik

Newyork, aug. 26. A gangsterháború újabb szörnyű kétfős gyilkosságra vezetett. Harrison város közelében, Newyersey államban szerdán gyanus zsákokat találtak az országot árkában. A zsákokban két hírhedt brooklyni gangster borzal-

masan megcsontított holtteste volt bevarrva. A két áldozat Vincent Boccio és Anthony Fadrizio olasz származású gangsterek, akiket nyilván egy ellenséges banda tagjai gyilkoltak meg. A két holttest össze-vissza volt kötözve s tele

produkálni.

A tábla ma délben hirdette ki ítéletét. Leoque, Samuridis vádlottakat felmentették, Grisa Alexit, Katapodist és Toncsevet kéthónapi fogságra ítélték, amit a vizsgálati fogsággal kitöltöttek vettek és elrendelték az összes vádlottak szabadlábrahelyezését. A marasztaló ítélet utlevélkihágás címén történt. Az Agabekov-ügy aktái ezzel bezárultak.

Franciaország költségvetési hiánya naponként huszmillió frank

Fontos minisztertanács Párizsban a pénzügyi válságról

Párizs, aug. 26. Franciaországban október 16-án szenátorválasztás lesz. A csütörtöki minisztertanács ezt a dátumot állapította meg a választások napjának. A szenátus tagjainak egyharmadrészt választják meg újonnan.

A minisztertanács a folyó bel- és külpolitikai kérdéseken kívül egyébként elsősorban az egyre súlyosbodó pénzügyi problémákkal foglalkozott. Az adóbevételek az utóbbi hetekben annyira megcsappantak, hogy az államháztartás

egyensúlya újból veszélyben forog, de még az államháztartás nehézségeinél is nagyobb zavarok mutatkoznak a vasúttársaságok költségvetésében, amely augusztus első három hetében nem kevesebb, mint napi huszmillió frank bevételi hiányt tüntetett fel. A kormány különböző intézkedéseket vett tervbe, hogy segítsen ezen a helyzeten, amely soká már nem tartható fenn. A személynálítási díjtételek felemelése egyelőre ugyan még nem került szóba, ugy-

látszik azonban, hogy a kormány ezt az intézkedést sem tudja már sokáig használni. Nagy aggodalommal figyeli a kormány a gabonapiaci helyzetet is. A buza ára, amely két héttel ezelőtt még 170 frank felett mozgott, most már csak 110—120 frank métermázsánként. Hogy milyen intézkedésekről tárgyalt a minisztertanács a pénzügyi és gazdasági problémák megoldása érdekében, arról semmi sem szivárgott ki.

Két milliót sikkasztott el a Frank-gyár bukaresti pénztárosa

Kártyaszendvedélye hajszolta a sikkasztásba a pénztárost

Bucuresti-Bukarest, augusztus 26. (Az Uj Kelet tud.) A Frank pótkávégyár bukaresti fiókvállalatánál feltűnést keltő sikkasztásnak jöttek nyomára. König Heinrich, a gyár pénztárosa megszökött és magával vitt a gyár pénztárából kétfélmillió lej. A sikkasztást néhány napig titkolták, mert a gyár remélte, hogy a pénztáros visszatér. Am ez a remény hiábavalónak bizonyult.

Az elmúlt szombaton König egy napi szabadságot kért feletteseitől, úgy, hogy nem hétfőn, hanem kedden kellett volna

megkezdnie a szolgálatát. Kedden reggel azonban König nem jelent meg hivatalában. Az első pillanatban nem gyanítottak semmit, minthogy a pénztáros, aki már tizenkét éve áll a Frank-cég szolgálatában, felettesei feltétlen bizalmát élvezte. Délfelé azonban elküldték a szolgát a pénztáros lakására, ahol azt a választ kapta, hogy König szombat este óta nem mutatkozott. Erre délután a hatóságok jelenlétében felfeszítették a pénztárt és megállapították, hogy körülbelül kétfélmillió lej hiányzik. A pénztáros szen-

vedélyes kártyás volt, de a gyöngébb nem társaságában való mulatozást sem vetette meg. A színajai kaszinó törzsvendége volt és szokása előtt néhány nappal 250 ezer lejt nyert egy este a roulettánál.

A sikkasztó pénztáros alig 35 éves. A nyomozás megállapította, hogy szombaton este, tehát a szokást megelőzően is, Színájában játszott.

TESSITORI NÓRA szabadteri előadásán Pop Virgil hegedűművész, Bródy Tamás zeneszerző és Jakubicek Gusztáv hárfaművész is fellépnek. Műsor Lepage-nál és az Ellenzék könyvosztályában.

— A budapesti MTK uszói és vízilócsapata a kolozsvári strandon. Az MTK kitűnő uszógárdája, amely augusztus 1-én szerepelt Kolozsváron, de az esős időjárás miatt a sportközönség nagy része nem lehetett tanuja a pompás sport-produkcióknak, — szombaton és vasárnap délután a kolozsvári strandon versenyez uszó- és vízilócsapatával. Az ünnepelt együttes kolozsvári szereplése minden bizonnyal hatalmas közönséget fog magával vonzani.

A nagyváradai zsidó leány elemi, gimnázium és társulati kereskedelmi leányiskolát látogató növendékek legalkalmasabban elhelyezkedhetnek a Schwartz Menyhért 5 éve fennálló orth. zsidó

LEÁNYNEVELŐ INTÉZETÉBEN

ORADEA, Str. Ciorogariu (Uri-u.) 8.

Díja nem magasabb a rendes privátháznál kért díjnál. — Szabászi és varró tanfolyam. Zenei kiképzés. Kereskedelmi magán tanfolyam. Idegen nyelvek. Kitűnő referenciák. Prospektus.

OLCSÓ KALAPOT
csak
Weisz Siegfried
cégnél vegyen, mert már 100 lejért vásárolhat egy tartós és divatos kalapot. Nagy választék a legmodernebb nyul-szór kalapokban. Calea Regele Ferdinand 10.

produkálni.

A tábla ma délben hirdette ki ítéletét. Leoque, Samuridis vádlottakat felmentették, Grisa Alexit, Katapodist és Toncsevet kéthónapi fogságra ítélték, amit a vizsgálati fogsággal kitöltöttek vettek és elrendelték az összes vádlottak szabadlábrahelyezését. A marasztaló ítélet utlevélkihágás címén történt. Az Agabekov-ügy aktái ezzel bezárultak.

ZSIDÓ VILÁG

Nagy zsidó kivándorlás Lengyelországból Palesztinába. Tel-Avivból jelentik: A Dácia hajóval 226 tagból álló turista-csoport érkezett Tel-Avivba Varsóból. A 226 kivándorló közül 80 certifikáttal rendelkező, többnyire chalucok és chalucák, továbbá középosztályú kapitalisták, akik minimálisan 1000—1000 font tőkét vittek magukkal. Három héten belül utnak indul a Palesztina-kivándorlók második csoportja, amelynek az eddigi jelentkezések szerint 500 tagja lesz. A további időszakokban is nagy kivándorlás várható, annál is inkább, mert a Lengyelországnak juttatott 1000 certifikáttól az első transzportban mindössze 80 certifikátos kivándorló indult el.

Jubiláris ünnepek Palesztinában. Augusztus közepén volt ötvenedik évfordulója a palesztinai zsidó kolonizáció első kezdetének, mely alkalomból az ország különböző centrumaiban nagy ünnepeket rendeztek a kolonisták és a zsidó szervezetek. Tel-Avivban a Herzl-gimnázium főudvarán zajlott le a nagy ünnepség, amelynek résztvettek a még élő bilnisták is. A városi tanács, a Zsidó Nemzeti Alap, a héber tanító egyesület és a rabbinátus reprezentánsai tartottak beszédeket. Rison Lócionban, az első kolónián, ugyancsak impozáns ünnepek voltak, amelyeknek kiemelkedő pontja sir Arthur Wauchope fő kormányzó személyes megjelenése volt, aki nagy beszédet mondott a kolonisták teljesítményeiről és Rotschild Ödön báró áldozatkészségéről. Az ünnepek keretében kiállítás is rendeztek a kolonisták, amely áttekintést nyújtott a kolónia ötvenéves múltjának fejlődési fázisairól.

A Palesztina-kormány költségvetése. A napokban jelent meg a hivatalos kimutatás a palesztinai kormány 1932. év első hónapjaiban elért bevételéről. Az év első három hónapjában 657.289 font bevétel és 511.655 font kiadása volt az államnak. Márciusban 291.170 font volt a bevételek és 218.158 font volt a kiadások összege.

A jeruzsálemi hitközség költségvetése. A jeruzsálemi hitközség vezetősége a napokban tartott gyűlésén 7890 fontban állapította meg jövő évi költségvetését. Ebből 1858 fontot vallási célokra, 900 fontot szociális segélyezésre és egészségügyre, 1250 fontot közoktatásra, 650 fontot adósságtörlesztésre és 75 fontot a Vaad Leuminak szavaztak meg.

A Balfour-erdő növekedése. Londonból jelentik: A londoni zsinagóga-szövetség, amelyhez 72 templom tartozik, ötszáz fontot adományozott a Zsidó Nemzeti Alapra a Balfour-erdő kibővítése céljából.

Perzsa üldözött zsidói Palesztinába vándorolnak. Konstantinápolyból jelentik: A perzsi üldözöttek következtében ötszáz zsidó érkezett Konstantinápolyba. Ezek közül megérkezésük után 41 zsidó Palesztinába utazott, hogy ott letelepedjenek. Tegnap újabb 35 perzsi zsidó indult utnak Palesztina felé. A szükséges certifikátokat a Jewish Agency bocsátotta a kivándorlók rendelkezésére. Miután az új kormányrendelet megtiltja a külföldieknek, hogy a legtöbb kereseti ágakban dolgozhassanak, a Törökországban élő külföldi zsidók körében nagy áramlat indult meg a palesztinai kivándorlásra. A Jewish Agency a közeli napokban nagymennyiségű certifikátot fog a külföldi zsidók rendelkezésére bocsátani.

HARFA és harmonjum kíséret festik alá Tessjóri Nóra szombatesi szabadtéri előadásának gazdag műsorát. Az előadás színhelye a ref. kollégium Farkas uccai udvara. Kezdete este 9 órakor. Műsormegváltás Lepage és az Ellenzék könyvesboltjában.

MAKSAY A.
Villany- és vízvezetékszerelési vállalat Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 10.

Mindennemű szerelési munkát a leggyorsabban vállal Terveket és árajánlatokat díjmentesen készít.

Utazások a bizonytalanba

A levegő pionirjai, akik már Piccard előtt a sztratoszférába akartak repülni

Piccard professzor diadalmas sztratoszféra repülése aktuálissá teszi, hogy megemlékezzünk a — sztratoszféra régi hőseiről.

Az első léggömbrepülés a magasabb régiók bizonytalanságába egyben az ember első repülése is volt. XVI. Lajos francia király uralkodásának idejében az aeronautika történelmének ez az első mozzanata, amelyet a francia uralkodó annyira veszélyesnek talált, hogy két halálraítélt gonosztevőt parancsolt a kezdetleges léggömb gondolójába. A léggömb konstruktőreje Pilatre de Rosier nem akarta avatlatlan kezékre bízni találmányát és kikönyörögte a királytól, hogy a két elítélt helyett őt engedje felszállni. A léggömb gondolójába Rosier fel is szállt és szerencsésen földet is ért. Rosier ezután még többször tett kirándulást a levegőbe. Rosier az első repülőember, aki a repülés első áldozata is volt. Egyik repülése alkalmával lezuhant.

1785 január 7-én, tehát alig két évvel Rosier repülése után, egy Blanchard nevű francia hidrogénnal töltött ballonnal átrepülte a La Manche-csatorna egyik könyöksatornáját, ami a repülőtechnika akkori állásához viszonyítva hallatlan teljesítmény volt. Az akkori emberek akkor még nem tudták értékelni az ilyen bravurokat és Blanchard egyetlen jutalma az volt, hogy a mindig vidám és mindig gúnyolódó párisi nép a Don Quijote de la Mancha nevet adományozta neki.

Piccard egyenes ösül — legalább is bizonyos tekintetben — Spelterini olasz kapitányt kell tekinteni, aki 1898 október 3-án először repülte át az Alpokat. Az olasz kapitány annakidején 6700 méter magasságot ért el és több repülésével valóságos specialistája lett az Alpok átszelésének.

Igen híresek voltak az 1908-ban megtartott Gordon-Bennett léggömbversenyek, amelyek Berlinből indultak. A verseny győztese a svájci Schaeck ezredes lett 72 óras gyönyörű teljesítménnyel. Ez az időtartamrekord még ma, huszonegy év után is megdöntetlenül maradt! Schaeck léggömbje másfél napig lebegett nyílt tenger felett és a bator repülő átszelte az Északi-tengert a német partoktól a norvég partokig. A repülés talán még itt sem ért volna véget, ha egy hajó kapitánya nem értette volna félre a ballon üzeneteit és

nem vette volna vontatókötélre a léggömböt.

Rendkívül ismertek és szinte mondaszerűvé váltak az úgynevezett szabadballon repülések, amelyeknek sorozatát 1897-ben André szerencsétlenül járt északsarkai repülése vezette be. Berson és Sühring professzorok a klimatikus viszonyok tanulmányozása céljából 1907 július 31-én szálltak fel és ez az expedíció is majdnem szerencsétlenül végződött, amennyiben 10.800 méter magasságban a ballon oly ritka levegőbe került, hogy a két utas az oxigénkészlet kimerülése után elvesztette eszméletét. Csak miután a léggömb hirtelen ötezer métert esett — tértek ismét eszméletre.

Nyaktörő teljesítmény volt az úgynevezett kormányozható léghajó első szárnyprobája. Gross német pilótatiszt vezette a németek első kormányozható hadiléghajóját, amelynek Berlinből Leipzigbe kellett volna repülnie. A léghajó éjszaka ellenszéllet kapott és rövid idő múlva a tuhajtott motor felmondta a szolgálatot. A kormányozható léghajóból szabad ballonn lett és teljesen a légáramlatok és a szél prédájává vált. Gross súlyos sérüléseket szenvedett és csak másnap reggel tudták a léghajót a stettini kikötőnél lehorgonyozni.

Piccard első tudós elődje már huszonegy évvel a léggömb feltalálása után felszállt, hogy a légköri viszonyokat és a magasabb régiókban észlelhető légáramlatokat tanulmányozza. 1804-ben történt, amikor Gay-Lussac francia fizikus elérte a hétezer méter magasságot, ez a rekord azonban nem volt sokáig tartható, mert pár évvel később Spencer Rush angol csillagász 9000 méter magasságot ért el.

Enek a két utóbbi expedíciónak a tudományos értéke nem volt tulságosan nagy, mert a léggömb utasainak még nem volt meg az a felszerelése, amely függetlenítette volna őket a levegő megrikulásának hatásától.

Az aeronautika a huszadik században mérőföldes eszmékkel halad előre és ennek tudható be, hogy Piccard tanár második sztratoszféra repülése során már a 17.600 méteres magasságot is elérte.

Hogy az emberi haladás még milyen magasságokba fogja eljuttatni a földi kultúra hatását, az teljesen bizonytalan, de már Piccardnak ez a legutóbbi teljesítménye is bizonyította az emberi akarat teljesítőképeségéről.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A Magyar Színház heti műsora

Szombaton este 11 órakor: Szerelm és halál játéka. (Romain Rolland világhírű forradalmi színdarabja. Gellért Lajosnak, a budapesti Magyar Színház művészenek vendégjátéka. Nagyon olesó mozhelyarákkal. Jegyek ára: 10, 20, 30, 40 és 50 lej. Sorozatszám: 277.)

Vasárnap d. e. 11 órakor: Torockói menyasszony. (Nagyon olesó matiné helyarákkal: 10 és 20 lej. Sorozatszám: 282.)

Vasárnap este fél 10 órakor: Holnap reggel. (Karinthy Frigyes diadalmas sikerű színműve. Gellért Lajosnak, a budapesti Magyar Színház művészenek vendégjátéka. Nagyon olesó mozhelyarákkal. Jegyek ára: 10, 20, 30, 40 és 50 lej. Sorozatszám: 279.)

Szinkór-Mozgó műsora

Szombat fél 4, fél 6, fél 8 és este fél 10 órakor:

Vasárnap fél 4, fél 6, fél 8 és este fél 10 órakor: Szerelmes ellenségek. Vidám, hangos történet 10 felvonásban és személyes fellépte Weygand Tibornak, a buda-

pesti rádió kedvencének, legújabb slágereimáival. Helyárak: 12, 23 és 34 lej.

Az Opera-Mozgó műsora

Augusztus hó 27. és 28-án, szombat és vasárnap Strájkol a golya című nagyszerű vígjáték. Fritz Schultz, Ursula Grabley, Hans Junkermann, Siegfried Arno.

Augusztus hó 29., 30. és 31-én, hétfő, kedd és szerdán Postásfiú és a huga. Főszereplők: Anny Ondra, Vlasta Burian.

RÁDIÓ MŰSOR

Szombat, augusztus 28.

Bukarest. 7: Kamarazene. 7.45: Zene-kari hangv.

Budaepst. 9.15: Grammfónhangv. — 12.05: Cigányzene. 2.30: Gyermeknap. 5: Irodalmi délután. — 6: Szalónzenekari hangv. 7.15: Rádióamatörposta. 8: Zene-kari hangv. 9.15: Időjelzés, időjárás, hírek, majd időjárás és cigányzene. Bécs. 7.20: Ária- és dalest. Berlin. 7.15: Dalok és balladák. Langenberg. 10.35: Esti zene. Milánó. 8: Grammfón.

APRÓHIRDETÉSEM

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vas-tagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Allástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíges levelet csak úgy továbbítunk, ha portobélyeg mellékelve van.

Dacára annak, hogy az

„UNICUM“

borotválópengék minősége felülmúlhatatlan és felér a legdrágábbakkal, mégis le-szállítottam azok árát

6 leire

darabonként „Unicum“ Kun Cluj, C. Victoriei 2.

Iskolás gyermekeket teljes ellátással zongorahasználat és tanítással elfogad Strohl Pap ucca (Str. Paris 45.)

Közép- és főiskolai tanulókat elfogad intelligens uri zsidó család elsörendü el-látásra. Szakszerű zene és idegen nyel-vek oktatása. Korrepetálás minden tárgyból. Fürdőszoba- és zongorahasználat. Regina Maria leánygimnázium tőszom-szédságában, kertes villában. Cim a ki-adóban.

Temesvári ortodox család elfogad teljes ellátásra 12 éven felüli jobb zsidó diákok. Megkereséseket: Fried, Timisoara Stefania ucca 11.

Veszek ócska férfiruhát bármilyen ál-lapotban. Brassai u. 2., jobbra 2. ajtó.

Fogorvost vagy fogorvosnöt keresek társnak Clujon nyitandó rendelömhöz. Megkereséseket „Technikus“ jelígere a kiadóhivatalba kérek.

Izr. uricsalád két középiskolás fiugyer-mek teljes ellátását vállalja. Cim: Meis-ter Nándor, Ferenc József ut 98.

Magányos aradi izraelita urinö elfo-gad két-három iskolás fiut vagy leány-kát teljes ellátásra. Weiss Endrené Arad, Strada Marasesti 8.

Középiskolás fiu vagy leány gondos ellátást kaphat fürdőszobahasználattal zsidó uricsaládnál. Cim: „Orlow“-ékszer-üzlet, főpostával szemben.

Egy 4 szobás komfortos lakás október hó 1-től kiadó. Megtekinthető Decebal (Rudolf ut) 13. d. e. 10—1-g, d. u. 4—7 óra között.

Engedélyeket, vámolási ügyeket és bármilyen bukaresti megbízást elvállalok. Hirsch Salamon Huedin, Str. I. Maniu 5.

Urlicsányt lakótársnőnek keresek. Cim: Löwiné, Rudolf ut 10.

Házilag készített köser zsír olcsón kapható. Strohl, Srt. Paris 45.

Zongora- és német tanítónö keres nagyobb gyermek mellé állást, vidékre sze-lyebben. Szives megkeresést „Lelkiis-meretesen tanítók“ jelígere a kiadóba.

Eladó egy Wirth-zongora. Érdeklödni Deák Ferenc u. 6., III. emelet, 11.

Keresek 3 szobás komfortos lakást kül-lön telken, belvároshoz közel. Cim a ki-adóban.

Imaszék, férfi és női, a cluji orth-zsidó nagytemplomban elsörangú helyen eladó, esetleg nagyünnepekre bérbeadó. Cim a kiadóban.

Keresek második gimnázista leánykám részére teljes ellátást. Cim a kiadó-hivatalban.

Keresek belvárosban uricsaládnál külö-m bejáratu butorozott szobát teljes ellátás-sal. Ajánlatok „Garcon“ jelígere a ki-adóba.

Teljes ellátást keres izr. bölcészettan-hallgatónö 1—2 gyermek tanítása ellené-ben. Értekezni a Newyork portásánál.

Modern vasportálos nagy üzlethelyiség szeptember 1-re, valamint háromszobás modern lakás november 1-re kiadó Reg-Ferdinand 21. Ugyancsak kiadó azon-nalra 3 kisebb üzlethelyiség, üzletnek vagy irodának, egy szoba fürdőszobás garzon, és egy szoba konyáhs lakás Reg-Ferdinand 23.

A nácik

A „Völki lapja hatal a genfi zsidó nyelvel és s tárgyalásait Különösen ez a zsidó g fel a világá donban a főtémája le Nem kis me a „Völksch gol lapok t lagkonferen és cikkekket kat a sorok hogy a gen ban a ném állott. Es minde tárt füzi a „Eszünk mi a genf megállapítá sorokkal a csakugyan e dott, nevezé lett a hitler Nyilvánvo németország vezérének t sorokkal a csakugyan e dott, nevezé lett a hitler Ezzel a büszkélkedik ha valamin hitlerizmusr ekké meg me lát a zsidó des azonban is párosul sem impon kezni akarn zésnek a me tott ki a po Nem, ez kik. Ok ugy hogy a zsidó mulni öss romjai köze fogják oda melyet a V csol számuk Lehet, ho talansága m kiváltani eg zidesen azo zsidó „demo tak minden lalás előtt. sággal meg sága. Mert és a genfi világban ki legbeszéde volt egésze zés a genfi dokumentál letesebb, de desnek a vil gyalása, a nes és celt mint az ag lomácia, am cessori kics elé a zsidó sára. Mert ha e de a világra „Völkscher

„Eszünk

mi a genf

megállapítá

sorokkal a

csakugyan e

dott, nevezé

lett a hitler

Ezzel a

büszkélkedik

ha valamin

hitlerizmusr

ekké meg me

lát a zsidó

des azonban

is párosul

sem impon

kezni akarn

zésnek a me

tott ki a po

HIREK

A nácik és a zsidó világkonferencia

*

A „Völkischer Beobachter“, a nácik lapja hatalmas cikkeiben foglalkozik a genfi zsidó világkonferencia eseményével és szélesen kommentálja annak tárgyalásait.

Különösen az fáj a náciknak, hogy ez a zsidó gyűlés olyan nagy port vert fel a világban, hogy Párizsban és Londonban a politikai diskurzusok egyik fő témája lett ez a zsidó megmozdulás. Nem kis meglepetéssel állapítja meg a „Völkischer Beobachter“, hogy az angol lapok tele voltak a genfi zsidó világkonferenciáról szóló tudósításokkal és cikkeikkel és vastagon húzza alá azokat a sorokat, amelyek arról szólnak, hogy a genfi tárgyalások középpontjában a németországi zsidók helyzete állt.

És mindehhez a következő kommentárt fűzi a nácik lapja:

„Eszünk ágában sines meghazudtolt a genfi zsidó konferencia azon megállapítását, hogy ma Németország exportálja az antiszemitizmust az egész világra, még az Egyesült Államokba is.”

Nyilvánvaló, hogy Georg Kareski a németországi zsidó néppárt illusztris vezérének beszédére reagál ezekkel a sorokkal a Völkischer Beobachter, aki csakugyan ehhez hasonló valamit mondott, nevezetesen azt, hogy exportcikk lett a hitlerizmus.

Ezzel a „zsidó“ kijelentéssel pedig büszkélkedik Geobels lapja, sőt hogyha valamivel többet mondott volna a hitlerizmusról Georg Kareski, — a nácik még meg is veregettek volna a válót a zsidó vezérnek. Ez a büszkélkedés azonban egy kis nyugtalansággal is párosul. Hitleréknek ugyanis sehogy sem imponál az, hogy a zsidók védekezni akarnak és hogy ennek a védekezésnek a meghirdetése olyan kihívót váltott ki a politikai világban.

Nem, ez távolról sem konveniens nekik. Ők ugyanis biztosak voltak abban, hogy a zsidók hangtalanul fognak kimulni összeomlott existenciáiknak romjai között vagy pedig csordamódra fogják odadugni fejüket a bárd alá, a melyet a Völkischer Beobachter kovácsool számukra.

Lehet, hogy a náciknak eme kis nyugtalansága még nagyobb idegességet fog kiváltani egyes zsidó körökben. Nevezetesen azokban, akik mindig féltek a zsidó „demonstrációktól“ és beburkolóztak minden nyílt és határozott állásfoglalás előtt. Bennünket azonban éppen ezzel szemben a nácik nyugtalansága és a genfi tárgyalásoknak a politikai világban kiváltott visszhangja az, ami legbeszédesebben illusztrálja, hogy nem volt egészen haszontalan kezdeményezés a genfi zsidó világkonferencia. És dokumentálja azt, hogy nem csak becslés, hanem a világ szemében való megtárgyalása, a nyílt és leplezetlen, az egyenes és céltudatos népi állásfoglalás, mint az aggódalmaskodó burkolt diplomácia, amely mindössze egy-egy koncesszió kicsikarását tűzi ki célul maga elé a zsidó bajok és sérelmek orvoslására.

Mert ha a zsidó konferenciákra nem, de a világra ad valamit Hitler is és a „Völkischer Beobachter“ is.

Derült, meleg időjárás várhat. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint tulnyomóan derült időjárás várható erősebb nappali felmelegedéssel.

Gronau programszerűen halad világ körüli útján. Berlinből jelentik: Gronau német óceánrepülő világkörüli útján az Aleuták egyikén levő Beth-Harbourban földre szállott, majd rövid tartózkodás után folytatta útját az ázsiai kontinens felé.

Nincs márcipőgondunk

az új iskolaszézonhoz, mert

kis pénzért legprimább iskolacipőt ad a

„Talpa-cipőház“

Calea Regele Ferdinand 23.

Óriási választék mellett alábbi versenyen kívüli árakban:

26-30 számig	Lei 240.—
31-35 számig	Lei 285.—
36-39 számig	Lei 300.—

Női és férfi cipőkben ugyancsak nagyon olcsó árak!

Oroszország át akarja venni Anglia, Hollandia és Amerika koreai petróleumérdekeltségeit

Párizs, aug. 26. Tókiói lapközlések szerint a szovjet át akarja venni angol, holland és amerikai társaságok érdekeltségeit a koreai petróleumforrások termékeit értékesítő vállalatoknál. Japán-orosz petróleumtársaságot fognak alapítani s egységes vezetés alá helye-

zik a kobei és bakui petróleummezőket. A konferencia megszervezése ügyében a tárgyalások Moszkvában javában folynak az orosz kormány megbízottak és Matsukata japán petróleumvállalati elnök között, akit orosz részről hivtak Moszkvába a megbeszélésekre.

— Francia becsléstartend magyar intellektueleknek. Budapestről jelentik: Nehány magyar intellektuel, köztük Hevesi Sándor és Kosztolányi Dezső francia becsléstartend kaptak.

— A Brassó-bukaresi Rapid-vonatot beszüntetik. Bukarestből jelentik: A CFR vezérigazgatósága közli, hogy a Brassó és Bukarest között közlekedő Carpatii-Rapid-vonatot augusztus 29-ével beszüntetik.

— Amnesztiát kap Pangalos volt görög diktátor. Athénből jelentik: Ugy hírlik, hogy a kormány közelebről a törvényhozás elé javaslatot terjeszt be az elítélt Pangalos volt diktátor amnesztiában részesítése ügyében. A volt diktátor azzal a feltétellel kaphat kegyelmet, ha kötelezettséget vállal becsületszólással aziránt, hogy politikával nem foglalkozik.

— Október közepén lesznek a francia szenátorválasztások. Párizsból jelentik: A francia minisztertanács mai ülésén október közepére kitűzték a szenátorválasztásokat. A minisztertanács foglalkozott a külpolitikai helyzettel s elsősorban a németországi eseményekkel.

— A cluji zsidó iparosok agmenháza javára f. hó 27-én (szombaton) este a „City“-kávéházban (Str. Memorandului) „Fagyalt“ és szórakozási estélyt rendeznek, amelyre ezután is tisztelettel meghívja Cluj város zsidó társadalmát a hölgybizottság.

— Chilében bevezetik a kötelező szavazást. Newyorkból jelentik: Chilében be fogják vezetni a kötelező szavazást. A választástól magukat távol tartó szavazókat szabadságvesztéssel és pénzbüntetéssel fogják sújtani.

— Tessitori Nóra szabadtéri előadása hétfőn este 9 órakor a ref. kollégium udvarán. Hétfőn este tartja meg Tessitori Nóra szabadtéri előadását a Parkas uccai kollégium udvarán. A közönség körében nagy érdeklődéssel várt szabadegyelmi előadás műsora a következő: I. a) Szent Ferenc naphimnusza (harsonánytánnal), b) Gellért Oszkár: Esti ima Pál szavával (hárfakisérettel), c) Tompa László: Kelj fel és járj! II. a) Ó-francia népének a Jézus Krisztus Passiójáról 1570. (hárfakisérettel), b) Babits Mihály: Kitarom tiszta szavamat a napra. III. Romain Rolland: Ara Pacis (Bródy Tamás harmónium kísérettel.) Szünet. IV. Vörösmarty Mihály: Előszó. Az Emberek. V. Hárfaszóló, előadja Jakubicek Gusztáv hárfaművész. VI. Ady Endre: Szentlélek karaványa. VII. Pop Virgil: Bach I. sonata G Moll. Paganini: Caprice XIV. VIII. Illyés Gyula: Zsellérek fia vagyok én! Petőfi: Csalogányok és pacsirták. Műsormegváltás Lepage könyvkereskedésében és az Ellenék könyvesboltjában.

— Öt százalékkal csökkentik a francia közigazgatási kiadásokat. Párizsból jelentik: A közigazgatási kiadásokat egész Franciaországban öt százalékkal csökkenteni fogják október elsejétől kezdődően. Ezzel egyidőben a polgári és katonai havi illetményeket is öt százalékkal mérsékelik.

— A Mizrahi ifjúsági szervezet ezután értesíti aktív és inaktív tagjait, hogy vasárnap d. u. pont 6 órakor az orth. iskolában lévő helyiségében (Eötvös ucca 8.) okvetlen jelenjenek meg. A vezetőség.

— Véres határvillongások Japán és Kína között. Londonból jelentik: Mukdentől 80 kilométernyire északra véres ütközet volt japán csapatok és kínai bandák között. A kínaiak halottakban 400 embert vesztettek.

— Beiratások. A str. Berthelot (v. Eötvös ucca) 8. sz. alatti izr. iskolában a beiratások szeptember 1—10-ig lesznek megtartva. A 7 évet még be nem töltött gyermekek korengedélyét kérvényezni kell. Ezek tehát legkésőbb augusztus 29-ig bejelentendők. Az iskolások.

— Az osztályorsjáték huzása. Bukarestből jelentik: Az osztályorsjáték mai huzásának eredményei 2,000,000 lej 25179 50,000 lej 31042, 20,000 lej 24850, 15,000 lej 16685, 12,000 lej: 39934, 45863, 55009, 51954.

— A vér fölfrissítése céljából ajánlatos néhány napon át korán reggel egy pohár természetes „Ferenc József“ keserűvizet inni. Az egész világon rendelik az orvosok a valódi Ferenc József viz használatát, mert ez szabályozza a bélműködést, erősíti a gyomrot, javítja a vért, meg nyugtatja az idegeket és ezáltal új élet erőt teremt. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Sulyos vasúti karamból a regátban. Bukarestből jelentik: Ma délelőtt Titu állomása közelében egy üres tehervonatba, amelynek fékje elromlott, belefutott a 110. számú személyvonat. 4 kocsi teljesen összetört, emberéletben nem esett kár. A Ciocanesti—Stirbey Voda vonalon a közlekedés néhány óráig szünetelni volt kénytelen.

— Andrei közoktatásügyi alminiszter hatásköre. Bukarestből jelentik: A közoktatásügyi miniszter rendelkezése szerint Petre Andrei alminiszter a következő ügyek vezetését vette át legfelsőbb fokozatig: Főiskolai ügyek, középiskolai ügyek, szakiskolák, felekezeti és magániskolák és a kultuszminisztérium ügyei.

— Junjan haza készül Karlsbadból. Bukarestből jelentik: Az Epoca szerint Junjan hamarosan befejezi karlsbadi kurasját és a konverziós javaslat parlamentti vitájában már részt is fog venni.

NAPRÓL NAPRA

Amalie Earhardt amerikai pilótáné, aki a nők közül elsőnek repülte át egy óceánt, az amerikai kontinens feletti repülésével új rekordot állított fel. A pilótáné Losangelesből közbeszó leszállás nélkül 19 óra 2 perc alatt repült Newyorkba.

Königsbergben az orvostársaságban bemutattak egy három éves kislányt, akinek kutyaorra van. A leányka arca egyébként szabályos emberarc, kivéve az orr környékét és az orrot, amelyek a kutyaéhoz hasonlítanak.

Amerikában a filmsztárok népszerűségi versenyében a csunya sztár, M. Dressler vitte el a pálmát Greta Garbo, Marlene Dietrich és Joan Crawford előtt. Dresslert, akinek nagyszerű humora van, imádja a közönség.

Az innsbrucki Ferdinandeum muzeumban egymást érik a lopások. Egy hónappal ezelőtt a muzeum könyvtárából két értékes könyv tűnt el, néhány nappal ezelőtt pedig a muzeum egyéb tárgyaikat emelték el ismeretlen tolvajok.

A Mont Blanc-on egy elszázi nagyiparost lavina temetett el. Az illető nyomban meghalt. Ebben az évben ez a Mont Blanc tizedik áldozata.

Senigaglia olasz községben egy Sofietti nevű urvezető autóversenyre trenirozott. Az autó kormányja elromlott és a gép a nézők közé rohant, akik közül tizet súlyosan megsebesített.

A Párizsban most folyó vívóverseny során, mérkőzés közben Winoldy-Daniels holland vívómestert szélütés érte és nyomban meghalt.

A timisoarai fiuliceum, felsőkereskedelmi iskola és leánygimnázium nyilvános jogaik.

A zsidó iskolákkal kapcsolatosan működik

az évek óta fennálló modern

kóser fiuinternátus

Elegendő jelentkező eseten a leányok részére is szigorúan kóser

internátus nyílik meg

Érdeklődőknek prospektust küld az igazgatóság. Directiunea Liceului si Internatului Evreesc Timisoara I.

— Ma este nagyszabású jiddis művész est Máramarosszigeten. Megírta az Uj Kelet, hogy ma, szombat este, a Városi Színházban rendkívül nívósan ígérkező jiddis művészetet rendeznek a szigeti zsidó intellektuelek. Az estély iránt városzerte élénk érdeklődés nyilvánul meg és minden valószínűség szerint nagy siker fogja kísérni az első jiddis művészet est Máramarosszigeten.

— Megállapították a Párizsban meggyilkolt al Bourbon herceg személyazonosságát. Párizsból jelentik: A Paris Soir szerint megállapított nyert, hogy az alherceg Edgar Bourbon évtizedekkel ezelőtt az olasz haditengerészetben szolgált, majd később az amerikai hadseregben őrnagyi rangot ért el. Háborus szereplése még tisztázatlan, de valószínűnek tartják, hogy kémkedéssel foglalkozott. Gyilkosa, Gaudalaria Broussol azzal védekezik, hogy tettét önvédelemből követte el. Az alherceg meg akarta őt gyilkolni, miután multjának sok sötét titkát tudta.

— Tovább tart az amerikai farmerek eladási sztrájkja. Londonból jelentik: Minnesota, Wisconsin, Nebraska és Iowa államok farmerei folytatják az eladási sztrájkot. Nem hajlandók alacsony áron piacra vetni gabonájukat s a jelenlegi árak két-háromszorosát követelik. A városokban időnkint tej- és más élelmiszerhiány lép fel. A sztrájkolók órcapatai feltartóztatják a városok felé igyekvő élelmiszeres kocsikat s a kocsivezetőket brutalizálják. Iowában több helyütt összeütközések voltak a karhatalommal. A tömeg ellen a rendőrök könnyfakasztó bombákat vettek igénybe.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Argetoianu a kamarában mondotta el elmúlt pénzügyminiszterségének hatyudalát

A volt pénzügyminiszter expozéjából kiderül, hogy a Jorga-kormány volt alkotmányos és a jelenlegi kormány nem

Dr. Marton Ernő interpellációja az állampolgársági törvényről

Bucuresti-Bukarest, augusztus 26. A kamara mai ülésén Peripliceanu cuzista a szövetkezeteknél állítólag előfordult visszaélésekről szólva követeli, hogy alkalmazzanak szigorú szankciókat a bűnösökkel szemben, akik Ghelmegeanu miniszter szerint 1924-től 1928-ig egymilliórdot tulajdonítottak el.

Leon lupista panasolja az állattenyésztés elhanyagolását. A CFR túl magas tarifája is egyik oka ennek a helyzetnek.

Mirto közlekedési miniszter igéri, hogy tanulmányozni fogja ezt a kérdést.

Dr. Marton Ernő az állampolgársági törvényjavaslat betervezését kívánja

Ezután dr. Marton Ernő kapja meg a szót, aki a miniszterelnökhöz és az igazságügyminiszterhez a következő interpellációt intézi:

„Az elmúlt években az egymást váltó kormányok különösképpen a mi pártunk képviselőinek ismételt közbenjárására...

Cuza: Melyik párt?

Dr. Marton Ernő: A Zsidó Párt.

Cuza: Csak azért, hogy tudjam.

Marton Ernő: ...több ízben is ígéretet tettem, hogy módosítgás az 1924. évi Marzescu-féle állampolgársági törvényt és véget vetnek annak a szomorú és tarthatatlan helyzetnek, amelyben a törvény igazságtalan rendelkezései folytán a polgárok tízezrei vergődnek. Még az első nemzeti parasztpárti kormány idejében egyik zsidópárti képviselő intervenciója folytán Iunian akkori igazságügyminiszter konkrét ígéretet tett a parlamentben a Marzescu-törvény módosítására. Sőt mi több,

az 1930—31-es parlamenti szessziót megnyitó trónbeszédben az akkori nemzeti parasztpárti kormány ünnepélyes formában is ígéretet tett a módosító javaslat betervezésére.

Az igazságügyminisztériumban csakugyan elkészült a törvényjavaslat, amely ha nem is felelt meg a kívánalmaknak, mindenesetre alkalmat nyújtott az igazságtalanságok sorozatának részbeni orvoslására. Am ezt a javaslatot elejtették. Iunian utóda az igazságügyi tárca élén, Voicu-Nitescu egyszakaszos törvényjavaslatot készített, amely új jelentkezési terminust nyújtva, a listából kimaradtaknak, lényegében egyáltalában nem orvosolta a Marzescu-törvény sérelmes intézkedéseit. Ez a javaslat sem érte meg azt, hogy a parlament elé kerüljön. Hamangiu, majd Pop Valér igazságügyminiszter viszont olyan módosító javaslattal járultak a parlament elé, amely nemcsak hogy nem orvosolt semmit, de retrográd intézkedéseivel általános tiltakozást váltott ki. Ez a javaslat a szenátus irattárában akadt meg.

Melyek a Marzescu-féle törvény hibái és igazságtalanságai?

1. Az 1919. évi párizsi konvenció, amelyet a román parlament 1920. szeptember 20-iki törvénnyel ratifikált, előírja, hogy:

„Románia állampolgárává válnak mindazon zsidók, akik az egyesülés pillanatában Románia területén laktak és akik nem optáltak más állampolgárságra.

Ezzel szemben a Marzescu-féle törvény ahelyett, hogy az állampolgárságot jogszert elismerte volna,

különböző formalitásokhoz kötötte az állampolgári jog megadását.

2. A Marzescu-törvény Erdélyben és Bukovinában illetőséget, Beszarábiában pedig adminisztratív lakóhelyet követelt az állampolgárság kérelmezőtől, holott a

békeszerződések egyszerűen itt lakásról beszélnek.

— Ezen formalitások és békeszerződéssel ellentmondó intézkedések, valamint a törvény alkalmazása következtében polgárok tízezreit fosztották meg az állampolgársági jogtól, nemcsak állandó vezetőségük téve ki őket ezáltal, hanem egzisztenciájukban is megátadva őket.

Ha a nemzeti parasztpárt csakugyan konzervens akar maradni a törvényesség és a szociális igazságosság szelleméhez, amelyet programjában hirdet, úgy kötelessége módosítani és véget vetni tízezrek kálváriájának.

— Éppen ezért kérdem a miniszterelnököt, az igazságügyminisztert: hajlandók-e sürgősen betervezni a törvény-módosító javaslatot...

Cuza: Micsoda kammerzóság ez?

Landau: Halljuk, halljuk. (Nagy zaj.)

Marton: ...A közvéleményre rendkívül megnyugtatón hatna, ha

az állampolgársági törvény módosító javaslatának betervezése még a jelenlegi szesszióban megtörténne.

A miniszterelnök és igazságügyminiszter urak választól függ, hogy ezen b-jelentésem interpellációvá változtatom át, vagy sem.

Ezután Ion Zalea Codreanu panasolja, hogy a tanítók számos helyen nem kapják meg fizetésüket és kérdezi a közoktatásügyi minisztert, milyen intézkedéseket fog tenni ennek a szomorú helyzetnek a megszüntetésére.

Pilat liberális: szerint 1931 nov. és dec. hónapokban a tisztok nem kaptak fizetést és kéri, hogy ezeket az illetményeket utalják végre ki.

Leon kifogásolja, hogy a miniszterek nem válaszolnak az interpellációkra.

Egy lupista hiperkonverziót akar

Hudita lupista a felirati javaslatához szólal fel, dicséri pártja programját és követeli, hogy a konverziót terjesszék ki a városi kategóriákra. Az adósságok 65—70 százalékát meg kell semmisíteni. A fizetési hátralékokat nem kölcsönökből kell fizetni, hanem saját erőnközből, abban a formában, hogy egy évre függeszték fel a külföldi kuponok fizetését és akkor lesz mindenre pénz.

Félő, hogy ha ezeket a problémákat

a polgári társadalom sürgősen nem tudja megoldani, akkor a tömeget a szociális-tak fogják maguknak megszerezni.

Sajnálja, hogy Stere, a kiváló férfiú nem jutott be a parlamentbe, pedig képvisel valakit ebben az országban.

Bogos beszarábiai kormányparti: Stere két évig vezette Beszarábiát, de nem csinált semmit.

Hudita: Azért zárták ki önök a pártból, mert tulradikálisnak tartják.

Ami a liberálisokat illeti, hiába akarják ezt a pártot megsemmisíteni. Ennek a pártnak van tömege, gazdasági alap-építménye és nem lehet tönkretenni. A nemzeti parasztpárt két frakcióra oszlik: erdélyiekre és regátiakra, kisebb frakciók is vannak ezeken belül, ez a párt nem olyan homogén, mint a liberálisoké.

Minden pártnak vannak disszidensei

Egy hang: Melyik liberálisokról beszél?

Hudita: Ducáérol. Bratianu György pártja csak egy disszidencia.

Toma: Kinek a képviselőjében beszél ön? Saját nevében, vagy Lupuéban?

Hudita: A parasztpárt nevében.

Cuza Gh: Hogy beszélhet homogénitástól, amikor beismeri, hogy disszidensek voltak ebben a pártban.

Xeni liberális: Önöknek is vannak disszidensei, a vasgárdisták.

Argetoianu beszédet mond

Ezután Argetoianu szólal fel a felirati vitában. Csodálkozását fejezi ki a választ felirat egyik szakasza felett, amely figyelmeztetést tartalmaz a korona címére, hogy respektálja az alkotmányt. Önök leckét akarnak adni a koronának?

Madgearu: Önöknek akarunk leckét adni. Eleget keverték önök a politikai mérget, nem tűrjük el, hogy ezt valaha is folytathassák. (Típas.)

Argetoianu: Eszerint a válaszfeliratot is hozzánk adresszálják, ha nekünk szól. Mi vagunk önöknek a „Sire”? Ismétlem, hogy elhamarkodottnak tekintem a felirat szövegét.

Irja valahol az alkotmány, hogy kormányt csak egy párt kebeléből nevezhet ki az uralkodó? A mi kinevezésünk tökéletesen alkotmányos aktus volt. Vane

olyan törvény, amely szerint pártunkívli kormányt nem szabad kinevezni?

Argetoianu nem válaszol a közbeszólásokra

Toncescu kormányparti: Joguk volt-e önöknek véres választásokkal megszerezni a többséget?

Argetoianu: Nem válaszolok közbeszólásokra.

Ismerjék el, hogy általános volt a pártok elleni hangulat. Az összes pártok egyébként hozzájárultak egy szakértő kormány kinevezéséhez, amelynek Titulescu lett volna az elnöke, nem pedig Jorga. En azonban nem akartam együttműködni azzal a parlamenttel.

Madgearu: Épp az ellenkezője igaz. A mi pártunk nem akart együtt menni egy olyan kormánnyal, amelynek ön is a tagja.

Argetoianu hatyudala

Argetoianu: Tehát az ön szavajából is világos, hogy önök hajlandók lettek volna egy szakértő kormányt nélküllem támogatni. Miért alkotmányellenes ez utólag? Azért mert én voltam benne? A liberális párt szintén elfogadta ezt a megoldást. A pártok szükségét is látták, hogy jöjjön egy ilyen átmeneti kormány, amíg ök erőt gyűjtenek és összeszedik magukat. Nem tehetek arról, hogy 2 hónapi kormányzás után beütoött a nagy krízis, amely meghusította legszebb elgondolásainkat. Akkor vissza akartuk adni meg bizásunkat, de mégis elhatároztuk, hogy folytatjuk a munkát és előkészítjük a következő kormány számára a talajt.

— Megesináltuk a konverziót Nem tudom, hogy egy pártkormány el tudta volna azt éni, hogy az összes pártok kivétel nélkül megszavazzák ezt a törvényt. Ami egyébként a konverziót illeti, most, hogy annak módosításáról annyit beszélnek, hangsúlyozni kívánom, hogy nem a konverzió számít, hanem egy tény: az adósk nem tudnak fizetni.

— Ami a Rist-jelentést illeti, nem tudom, mi van ezen vitatni való. En hivtam Rist urat az országba és senki más. Amit mondott, azt mindnyajjan tudtuk.

— Ma a krízis odáig fejlődött, hogy az általános nyomorúság és panaszi egyre nőtt, akkor a korona nem maradhatott fedezetlenül. Ez volt az oka, hogy letettük mandátumunkat.

— Lássuk egyébként, vajjon önök olyan alkotmányosak-e, ahogyan hirdetik és abban az értelemben, ahogyan hangoztatják? Az önök elvei szerint a pártok körforgása szükséges egy alkotmányos államban. De nem önökön mulott, hogy a mi kormányunk után újból önök jöttek. Az pedig, hogy többséget kaptak a parlamentben, nem az önök érdeme. Tegnapelőtt olvasta a fejükre a német párt elnöke, hogy az ő szavazataiknak köszönhetik a prémiumot. De még tovább megyek: Mirto az előző parlamentben törvényjavaslatot nyújtott be a választási prémium eltörléséről. Minden párt helyeselte ezt, elsősorban önök. Csak én voltam ellene. Hol volnának önök, ha akkor elfogadtam volna Mirto indítványát? Akkor nem lenne többségük ebben a parlamentben. Tehát nélkülem és Hans Otto Roth ur nélkül nem is lehetnének kormányon.

Vaida miniszterelnök: Ha ön a többség apaságát magának vindikálja, akkor el kell ismernie, hogy én vagyok a törvényes apa, ön a törvénytelen.

Argetoianu: Mondjuk úgy, hogy én vagyok papa, ön a mama.

Mihalache feláll.

Egy lupista: Itt a bába!

Mihalache: Az anya mindig biztos! „Ne beszéljünk a családi eseményről”

Argetoianu: De ne beszéljünk erről a családi eseményről. Önök alkotmányos rituálékról beszélnek, de a pártok körforgása szerint a liberálisok kellett volna, hogy jöjjenek. Azt hiszem, Maniu csak azért nem vállalta a kormányalakítást, mert az ő mély alkotmányos érzülete tudja mit ir elő a rituálé.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása, Cluj-Kolozsvár, Strada Baron Pop (v. Brassai u.) 18, sz. Telefon 877.

Taxa post-plátite in No. 224.716
da Baron...
Telefon...
Havonta 11...
évre 900, eg...
földre: Hav...
féltévre 6, es...
detések díjs...
KELET a...
zsídóság eg...
keink után...
rás megjelö...

A városok

A mezőgaz...

ziója az első

Most követ...

adók leszallit...

A tendenci...

mánybölcséle...

vároost.

Ez az itele...

benne van n...

mányintézked...

Miért?

Mert nyilv...

sági tartozás...

városi lakoss...

lezöt, a kon...

bank városi...

kereskedelme...

Ezeket visz...

verzió a hite...

Es mit je...

leszállitása?

terhelve, még...

az adóját mé...

az egész adó...

rosra, amely...

préseltek má...

Nem a falt...

Hanem a j...

morított vá...

Amelynek ös...

hogy megfize...

társadalmi r...

Bukarestbe...

koporsóját á...

Miközben a...

tilos olyan...

valamely társ...

szemben favo...

A nemes

és az alac

Hogy hovás...

alapos felkés...

jára büszke r...

lanul gögös t...

kergetik, arr...

nemeteké. H...

mánya 1914-...

küldi a néme...

proklamációj...

vágóhidra, h...

kulturát tere...

nem rohan k...

pusztítani és...

előbbre van...

zanságban, a...

munka tekin...

götte van, a...

nak is!

Fájdalmas...

lek vannak a...

csoda mélysé...

ke germán n...

tet, a beuthe...

keresztesek e...

fin, Wolhutz...

Czája a len...

meggyilkolta...

sággal és br...

ügyeszi vadin...

nek legfőbb...

Hitler pártja...

A statáriá...

hozta. Mi a...

tudomásúvá...

foglaltunk ál...

ben. Nyilván...

nek nagyrész...

ami a német...

lélki eldurvu...

szimptomája...

kellene esnie...

burger Nach...

radalmi idők...

legnévőbb...

főképp keres...

organum oc...

Ezeket írja e...

„Mi mindig...

denféle erő...

ami Beuthe...